

DOLENSKI LIST

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 45 (399)

LETO VIII.

NOVO MESTO, 6. NOVEMBRA 1957

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalca« v Ljubljani

Značilnosti načrta o pokojninskem zavarovanju

Zvezni izvršni svet je te dni razpravljal o načrtu zakona o pokojninskem zavarovanju. Zadnji besed bo pa še pred koncem letošnjega leta imela zvezna ljudska skupščina. Katere so glavne značilnosti novega zakonskega načrta o pokojninskem zavarovanju? Prva je ta, da bo zboljšan materialni položaj vseh upokojencev za okrog 10%, nekaterih pa še več. Predvidene so tudi precejšnje olajšave za zavarovance, ki delajo na posebno težkih delovnih mestih, potem za udeležence NOB, za vdove, ki še niso dopolnile 45 let in podobno.

Najnižja pokojnina 5800 dinarjev

Osnova za določanje osebnih pokojnin so zavarovalni razredi (od 20. do 1. razreda), v katere so zavarovanci razvrščeni po povprečni višini svoje plače. Najnižja pokojnina bi bila 5800 din. Pri odrejanju pokojninske osnove se računa s povprečno mesečno plačo v zadnjih treh letih, če pa zavarovavec zahteva, se povprečna mesečna plača lahko računa tudi na podlagi plač, ki jih je zavarovavec prejel, v katerem koli nepretrganem triletnem obdobju v zadnjih desetih delovnih letih ali pa v katerem koli nepretrganem petletnem obdobju v zadnjih petnajstih delovnih letih.

Nepopolne pokojnine

Pravico do nepopolne pokojnine imajo zavarovanci s 65 leti starosti in zavarovanka s 55 leti starosti, če je zavarovavec dopolnil 30 let (ali več) po-

Gostovanje potujočega kina

Za proslavo Oktobrske revolucije bo potujoče kino Novo mesto predvajal brezplačno jugoslovanski film »Rdeči cvet«: v sredo 6. novembra ob 15. uri na Dvoru, ob 19. uri v Soteski; v četrtek 7. novembra ob 16. uri v Stopičah, ob 19. uri v Podgradu; v petek 8. novembra ob 16. uri v Šmarjeti, ob 19. uri v Otočcu; v soboto 9. novembra ob 18. uri na Sinlem vrhu; v nedeljo 10. novembra ob 11. uri v Preloki, ob 15. uri v Adlešičih, ob 18. uri v Gribljah.

VREME ZA ČAS OD 8. DO 17. NOVEMBRA

Do srede novembra bo prešlo Slovenijo razdobje močnih padavin, hkrati se bo tudi močno ohladilo, sneg deloma do nižin. Zatem izboljšanje vremena, toda še nadalje hladno. V.M.

Notranjepolitični tedenski pregled

Od leta 1957 do leta 1961

Pretekli teden je zvezni izvršni svet proučeval nekaj zakonskih osnutkov, ki jim bodo morali v naših pregledih vsekar posvetiti nekaj prostora. Med drugim je izvršni svet proučeval predlog novega zakona o pokojninah in predlog zakona o javnih uslužbenih. Čeprav bosta oba zakona neposredno vplivala na življenjsko raven upokojencev oziroma uslužbencev, se nam zdi vendarle še važnejše zapisati nekaj več o petletnem gospodarskem načrtu. Ta načrt naj bi k standardu prispeval še več. O predlogu gospodarskega načrta za čas od 1957 do 1961 je prav tako razpravljal zvezni izvršni svet.

Nekateri najvažnejši podatki iz tega predloga so že poznani. Načrt predvideva, da bi se moral narodni dohodek v prihodnjih petih letih povečati vsako leto za 8 odstotkov. To je najmanj, kar bomo morali doseči, sicer ne bomo uspeli uresničiti vseh drugih nalog. Narodni dohodek je namreč tisti del sredstev, ki nam ostane za investicije v gospodarstvu, za plače in za opravljanje vseh javnih služb, kamor spadajo šolstvo, kultura, zdravstvo pa tudi državna uprava. Stvar je torej umidna. Če bomo usko leto povečali narodni dohodek za predvideni odstotek, bomo lahko, tako kot je predvideno, povečali

kojninskega staža, zavarovanka pa 25 let, dalje če ima zavarovavec najmanj 25 let, zavarovanka pa 20 let pokojninskega staža, pod pogojem, da ima v zadnjih petih letih po sedem mesecev delovnega staža vsako leto, ali pa skupno najmanj tri leta in pet mesecev delovnega staža itd. Nepopolna pokojnina se določi v višini 40% pokojninske osnove za 15-letni pokojninski staž in se povečuje za vsako nadaljnje delovno leto za 3% za moške in 4% za ženske.

Delovna leta za posebna delovna mesta

Za zavarovance, ki je delal na posebno težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih, se zniža starostna meja za pokojnino, vendar ne izpod 50 let za moške in 45 za ženske. Pilotom civilnega letalstva, delavcem v keso in in potapljaščih se vsakih osem mesecev računa kot delovno leto, rudarjem pod zemljo pa vsakih devet oziroma deset mesecev.

Zavarovanci, ki je izpolnil pogoje za polno pokojnino, pa še naprej dela poln delovni čas, se pokojnina poveča za 5% za vsako nadaljnje leto dela, zavarovancem z nepopolno pokojni-

Začetek cepljenja proti otroški paralizi (ohromelosti)

Pričetek cepljenja otrok proti paralizi je bil zaradi tehničnih težav odložen. Tehnične ovire so odstranjene in okrajni štab, določen za to veliko zdravstveno akcijo je sklenil, da prične cepiti v našem okraju 11. novembra. Razen okraja Kranj bodo 11. novembra pričeli cepiti tudi v vseh ostalih okrajih naše republike.

Cepile bodo štiri strokovne ekipe. 11. novembra bodo pričele delati v Črnomlju, Žužemberku, Mirni peči in v občini Trebnje. Čas prihoda ekipe na posamezna cepišča, ki so jih določili občinski štabi, bo pravočasno objavljen.

Zanimanje za cepljenje je vedno večje, vendar ne povsod. Ponekod v bolj oddaljenih krajih imajo starši pomisleke, ki nimajo osnove in so škodljivi za zdravje njihovih otrok. Drugod pa starši, ki so bolj uvidelvi, želijo, da bi čimprej cepili tudi šoloobvezne otroke in ne samo predšolske.

V krajih, kjer do sedaj niso pokazali starši dovolj zanimanja in razumevanja za zdravje svojih otrok, bodo še pred cepljenjem organizirali predavanja, na katerih bodo starši do-

no pa za 3% za moške in 4% za ženske, dokler si ne pridobije pravice do polne pokojnine.

Sodelovanje v NOB

Zavarovanci, ki so skupili v NOB pred 9. septembrom 1943, in udeleženci španske državljanske vojne imajo pravico do nepopolne pokojnine, če imajo vsaj 15 let pokojninskega staža, in sicer moški po 50. letu starosti, ženske pa po 40. letu starosti. Zavarovancem, ki so sodelovali v NOB in katerih oseba pokojnina, odredena po pokojninskem stažu, znaša manj kot 100% pokojninske osnove, se pokojnina poveča takole: za tiste, ki so bili v NOB od 1941 do konca vojne, za 100%, za tiste, ki so bili od 1942 do konca vojne, za 80%, za tiste, ki so bili v NOB od 1943 do konca, za 60%, za tiste, ki so stopili v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Povečana blagovna zamenjava s Sovjetsko zvezo

Prvega novembra so v Beogradu podpisali protokole o blagovni zamenjavi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo v letu 1958. Protokol predvideva za-

menjavo v skupni vrednosti 124 milijonov dolarjev, kar predstavlja 12 milijonov dolarjev več, kot je bila predvidena zamenjava letos.

Naš uvoz iz Sovjetske zveze bo obsegal v glavnem pšenico, premog za kokisanje, nafto, valjano železo, manganovo rudo, surovo železo, umetna gnojila, stroje in opremo ter še nekatero drugo blago. V Sovjetsko zvezo pa bomo v glavnem izvažali proizvode barvanih kovin, cement, poljedelske proizvode, rane kemične proizvode, tobak, konzervirana živila, sadna pulpe, vino, škrob, koruzo, fižol in drugo.

Umetnostna razstava v Dolenjskem muzeju

Za občinski praznik Novega mesta je bila v nedeljo 27. oktobra v dveh sobah prvega nadstropja Dolenjskega muzeja odprta umetnostna razstava. Razstavlja slikarji Božidar Jakac, Izidor Mole in Ljiljana Perko. Od teh razstavlja B. Jakac dvanajst slik Novega mesta in okolice (pasteli), I. Mole 2 novomeška motiva in 1 pokrajino (olja), L. Perko pa 7 slik, med njimi večjo kompozicijo v olju »Pogreb talca« in nekaj pokrajinskih motivov Dolenjske in Cerkljskega jezera.

Razstavo si je prvi ogledal sekretar Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo tov. Bogdan Osolnik, na ob-

do 700 tisoč novih delavcev. To je toliko, kolikor bo znašal prirastek prebivalstva v teh letih.

Mimo nalog, ki čakajo industrijo, so važne tudi tiste, ki naj jih izpolni kmetijstvo. Načrt predvideva, da bi se moralna kmetijska proizvodnja povečati vsako leto za 6 odstotkov. Vse to povečanje bomo morali v glavnem doseči z boljšim izkoriščanjem zemlje, z doseganjem višjih hektarskih donosov. Plan upošteva določila, ki jih je sprejela skupščina takrat, ko je govorila o perspektivnem razvoju kmetijstva in sprejela tudi ustrezno resolucijo.

Zelo važno bo v prihodnjih petih letih tudi vprašanje izvoza in uvoza. Zaenkrat je razlika med vrednostjo izvoza in vrednostjo uvoza še vedno zelo velika. Za uvoz blaga porabimo namreč veliko več denarja kot ga dobimo za izvoženo blago. Načrt predvideva, da bo izmenjava blaga v prihodnjih petih letih za 45 odstotkov večja. V tem času naj bi se hitreje povečeval izvoz blaga, tako da se bodo razlike med izvozom in uvozom do leta 1961 močno zmanjšale.

Se beseda o standardu. Ker bo delež, ki ga bomo morali dati za stroške državne uprave in za narodno obrambo manjši, se bo lahko znatno povečal delež, ki bo odpadel na osebno potrošnjo in družbeni standard. Po predlogu naj bi se osebna potrošnja povečala vsako leto za 7 odstotkov. Iz utemeljivih perspektivnega načrta sledi, da se vse naloge, ki jih vključuje načrt, podprejo prav temu osnovnemu cilju: izboljšanju življenja.

Nocoj slavnostna akademija v Novem mestu

Nocoj ob osmih zvečer bo v novomeškem Domu ljudske prosvete slavnostna akademija v počastitev Oktobrske revolucije. Po govoru o pomenu Oktobrske revolucije pred 40 leti bo kulturni spored združenih novomeških pevskih zborov, gledališče PD Dušan Jereb pa bo zalrgalo Brechtovo enodejansko Puške gospe Carrar.

Jutri, v četrtek 7. novembra, bo ob 18. uri odprta v prostorih Študijske knjižnice Mirana Jarcica razstava »Oktobrska revolucija v slovenski literaturi«.

Dr. Jože Potrč predaval o Oktobrski revoluciji

Preteklo sredo zvečer je začela novomeška ljudska univerza svojo novo sezono. Uvodno predavanje je imel priljubljen aktivist tovarš dr. Jože Potrč, ki je tokrat govoril o zgodovinskem pomenu in posledicah Oktobrske revolucije. Zlasti je opisal sedanje stanje in razvoj socialističnih sil v svetu ter dediščino Oktobra v luči najnovejših znanstvenih dognanj. Dvorana je bila polna hvaležnih poslušalcev.

Ob 40-letnici velike Oktobrske revolucije

MEJNIK V ZGODOVINI

Jutri poteče štirideset let, odkar je velika Oktobrska socialistična revolucija pod vodstvom Lenineve boljševiške partije strmoglavila v Rusiji nasilniški in izkoriščevalski režim in podrla sistem starega sveta. Na šestini zemeljske oble je odprla vrata v novo obdobje: v dobo človeške družbe, ki ne pozna več izkoriščanja človeka po človeku, ki ne pozna zatiranja naroda po narodu, v dobo socialistične demokracije. Milijoni lačnih, utrujenih, prezebljen in dotlejni kolikorkrat prevaranih ljudi po vsem svetu so prislunili mogočnemu odmevu proletarske

revolucije. Svet so pretresale druga za drugo novice, ki so bile bolj podobne pravljici kot resničnosti:

V Rusiji so prevzeli vso oblast sovjeti delavskih, vojskih in kmečkih odposlancev. Nova oblast je odvzela grofom in drugim bogatašem zemljo ter jo izročila kmetom. Vse kapitaliste so razstili. Zatirani narodi so postali enakopravni.

V jutru 7. novembra 1917. leta (po starem ruskem koledarju 25. oktobra) so prebivalci Petrograda na vsakem vogalu prebrali kratek poziv:

»Državljanom Rusije!

Začasna vlada je odstavljena. Državna oblast je prešla v roke Petrogradskega sovjeta delavskih in kmečkih odposlancev, Vojnega revolucionarnega komiteja, ki stoji na čelu petrogradske posadke in proletariata.

Stvar, za katero se je borilo ljudstvo: lakoljnja ponudba demokratičnega mira, odvzem zemlje veleposestnikom, kontrola delavcev nad proizvodnjo, ustanovitev Sovjetske vlade — vse te stvari so zagotovljene.

Naj viji revolucija delavcev, kmetov in vojakov!

Ta poziv je napisal Vladimir Iljič Lenin. Bil je prvi poziv, ki ga je na ljudstvo naslovila nova oblast, oblast, ki jo je rodila Oktobrska revolucija. Zdal se ni več ponovilo razočaranje, ki je sledilo februarju in marcu 1917, ko so široke množice delovnega ljudstva v Rusiji strmoglavile osvojenega carja kot glavnega predstavnika veleposestniško-kapitalistične oblasti, a so potem prišle na oblast buržoasne stranke in stranke njihovih podrepanikov, ki so vse obljubljale, pa zahtev ljudstva niso znale, še manj pa hotele uresničiti. Železna, v neštetihih bojih prekaljena Partija revolucionarnega ruskega proletariata pod vodstvom velikega Lenina, naslonjena na mogočno in ogromno večino delovnega ljudstva Rusije, je tokrat boj izpeljala do zmagovitega konca. V Rusiji je zmagala velika Oktobrska socialistična revolucija. Sovjetska oblast je že prvi dan svojega obstoja dokazala, da hoče uresničiti stoletne sanje ljudstva. Izdala je znameniti dekret o miru in dekret o zemlji. Delovno ljudstvo Rusije je postalo in ostalo na svoji zemlji svoj gospodar. Šestina zemeljske oble se je 7. novembra 1917 izročila iz kapitalističnega sveta. Tu se je začel pora-

dati nov, socialističen svet, svet bratstva med svobodnimi ljudmi in enakopravnimi narodi. Komunistična partija boljševikov je bila prva stranka v zgodovini človeštva, ki je svoje programatske obljube, v katerih znamenju je vodila delovno ljudstvo v zadnji, odločilni boj, po prihodno na oblast tudi takoj in v celoti izpolnila.

Proletariat Sovjetske zveze so po revoluciji čakale ogromne naloge. Organiziral in vodil je mogočno socialistično gospodarstvo, ki je navzlic neverjetnim težavam raslo in dajalo iz leta v leto večje in pomembnejše uspehe.

Vladimir Iljič Lenin v letu 1918

Zgradil je mogočno državno skupnost narodov, ki so kljubovali najtežjim preizkušnjam, ki so dosegle vrhunec v veliki domovinski vojni sovjetskega ljudstva proti fašističnim napadalcem. Druga svetovna vojna je dokazala, da je sovjetski red nepremagljiv. Socialistična delavsko-kmečka država stoji na trdnih temeljih nezlomljive enotnosti narodov Sovjetske zveze, prežetih z voljo za nadaljnjim napredkom na vseh področjih življenja, za mir in socializem na svetu. Delovno ljudstvo Sovjetske zveze je našlo v sebi in svoji Partiji moč, da je uspešno premagalo vse težave in da je začelo pogumno odstranjevati tudi ovire, ki jih je njemu in rasti socializma na svetu postavil na pot nekaj vsemogočni Stalin. Nove, demokratične, bolj socialistične metode dajejo prav zadnje čase vse drugačne uspehe, kakor jih je dajala še pred nekaj leti zgrešena stalinistična politika.

Mogočen je bil odmev Oktobrske revolucije. Kot val, ki je preplaval kopna vseh zemeljskih celin, je šel prek sveta in sprožil plaz revolucionarnih gibanj v drugih deželah. — Zlasti v letih med 1917 in 1921 je bila Evropa polna revolucionarnega vrenja in osvobodilnih nastopov delavcev in kmetov: eden takih pojavov je bila tudi Sovjetska vinskih republika ob Kolpi. »Kandijska republika« v Novem mestu itd. Zal pa je revolucionarni polet v naših krajih — in drugje po svetu — takrat uplahlil in precejšnji meri prav zaradi tega, ker se nismo imeli v ognju prekaljene Partije proletariata. Izkušnje iz Oktobrske revolucije in iz vsega, kar ji je sledilo, pa so narodi Jugoslavije s svojo Komunistično partijo preudarno in uspešno izkoristili.

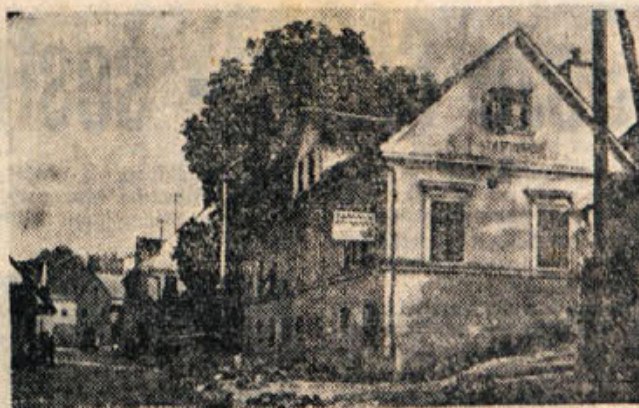
Oktobrska revolucija je zmagala tudi zato, ker je uživala podporo vsega mednarodnega proletariata. Le-ta se je za sebe in za usodo vsega človeštva pravilno zavedal, kaj pomeni zmaga velikih idej Oktobra. Veličastna misel osvoboditve človeštva, ki so jo v Rusiji pred 40 leti privkrali praktično in v celoti uresničili, nezadržno osvaja svet. Skoraj milijarda ljudi danes že živi v državah, ki so si vzpostavile socialistični družbeni red. Povsod drugod pa prihajajo milijoni delovnih ljudi tedaj bolj do spoznanja, da bo človeštvo zares svobodno in srečno le z zmago idej socializma po vsem svetu.

Socialistični družbeni red je postal nepremagljiva svetovna sila. Na njegovi vihrajoči rdeči zastavi blešči v svet in v vsesloj gestjo za obranitev in utrditev svetovnega mira, zdaj največje želje, naloge in zahteve vseh naprednih ljudi na svetu.

Ob 40-letnici velike Oktobrske revolucije

Revolucionarno valovanje na Dolenjskem pod vplivom Oktobrske revolucije

3

Gostilna pri Stemburju v novomeški Kandiji

13. marca je začela izdajati komunistični časopis »Ujedinjenje«, 14. marca je bila zaupniška konferenca, 11. aprila 1920 pa se je vršil ustanovni kongres nove revolucionarne stranke, ki je sklenil združitev s Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov). Tako je tudi na Slovenskem pod vplivom Okto-

brske revolucije nastala revolucionarna komunistična stranka. Sicer je imela precej začetnih slabosti, glavna njena slabost pa je bila, da je nastala razmeroma kasno, ko je slovenska buržoazija že utrdila svojo oblast in z nasiljem zavrglo vojno revolucionarno valovanje.

pred cerkvami v Valtji vasi, Stopiščah in v Smihelu oklicala, da bo občinsko doklado povisala za 70 odstotkov. Jože in Tone Pirnar, ki sta se imela za boljše, sta sklenila, da bosta s pomočjo kovača Ivana Florjančiča organizirala ljudi za prevzem občine.

preveč in da oni niso zadovoljni, da bi plačevali vojno posojilo, ker ga niso podpisali. Podpisali so ga le župan in odborniki, ki niso bili voljeni od ljudstva, ampak jih je župan sam postavil. Če jih je res postavil sam, to meni ni znano. Le ljudi sem silil tako govoriti. Ker je bilo rečeno v oklicu, da imajo ljudje štirinajst dni časa za pritožbo, so vsi govorili, da se bodo pritožili...

»Na sv. Stefana dan po maši sem silil pred stopiško cerkvijo, da je nek mlad človek, ki ga pa jaz nisem poznal, ljudem pravil, da naj se drugi dan vsi zberejo na Brodu, da bodo potem skupno odšli k županu, da mora on prevzeti občinski dolg in pa njegovi odborniki. Če ne bodo hoteli zlepa, bodo morali pa to storiti zgrda. Tudi je nekaj čital z nekega papirja, vendar pa natančneje ne vem, ker sem bil najmanj deset korakov oddaljen in so ljudje od vseh strani tiščali v dotičnika. Ker so začeli ljudje kričati, smo se odborniki, namreč jaz, Franc Kastelic iz St. Jošta ter Janez Murn iz Vel. Orehka hitro odstranili, ker smo se zbalili ljudi.

»Tisto nedeljo pred prazniki je bilo oklicano pri smihelski cerkvi, da se bodo občinska doklada zvišala za 70 odstotkov in se bo to priklopilo zemljiškemu davku. Zaradi tega je nastala nezadovoljnost med ljudmi, ter so ljudje godrnjali, da je to

tožiti županu. Ljudje so bili takoj zadovoljni ter so potem to dalje pripovedovali. Pripovedovali so to in širili tudi drugi ljudje ter je sploh cela fara o tem govorila.

»Občinski odbornik Franc Berkepec je iz Stopič izšel v Kandijo k županu Zircu. O tem je Josip Zirc 31. decembra 1918 kot pričča izpovedal:

»Dne 26. t. m. ob 11. uri prišel je ves preplašen k meni na dom občinski odbornik Franc Berkepec z Gorenje Težke vode ter mi je povedal sledeče: »Gospod župan, grozna reč je zoper vas in pa zoper cel občinski odbor. Danes po maši je prišel neki ... Pirnar ... pred cerkev, ko so odhajali iz cerkve po božji službi, in je prebral neko listino, v kateri grozno zabavlja čez vas in čez vse občinski odbor, da smo napravili čez 80.000 doiga, visoke občinske naklade ter je vabil ljudi, da naj pridejo drugi dan na Drsko ali Brod, da se bodo tam še dogovorili in potem odpravili k vam na dom. Mene so grozno psovali, me hoteli pretepeti, tako da sem jim komaj ušel. Prihitej, so tudi na moj dom ter me je Jeriček, moj sood, grozno zmerjal. Torej pripravite se za jutri, da im boš este vedeli dati odgovor. Tako mi je pravil občinski svetovalec Franc Berkepec z Gor. Tež. ke vode.

Ko se je občinski odbornik Franc Berkepec vračal od župana Zirca domov, je postal prva žrtev razburjenih ljudi. O tem je Berkepec v svojem zaslisanju kot pričča izpovedal:

»Od župana sem se vračal potem domov, toda ne naravnost po cesti, marveč čez Stopiče, ker mi je Janez Jeriček iz Gor. Težke vode ... že zjutraj takoj po maši doma pri moji hiši ... zažugal: »Le pojdi skozi Dol. Težko vodo, boš videl, kaj bodo a teboj naredili! Zaradi tega sem šel skozi Stopiče. Ko sem prišel na konec vasi blizu orožniške postaje, so prileteli za mano po temi stopiški fantje in tudi fantje z Dol. Težke vode ter so me napadli in topli z nekimi trditimi rečmi. Da sem bil takoj na tleh. Vzeli so mi tudi dežnik ter me z njim topli in suvali, da so vsega razbili. Med tem pretepom je kričal Anton Plantan, posestnikov sin z Dol. Težke vode: »Hudič, si prišel sedaj meni v roke. Ali veš, kaj si delal enkrat na božični večer z menoj?« Njemu sem namreč rekel nekoč v cerkvi, da naj pri blagoslovu poklekne. Plantan me dobro spoznal — sedaj je on pri vojakih — drugih pa nisem poznal. Bili pa so sami mladi fantje. Precej časa sem ležal v snegu in potem sem z težavo prišel do Kožarjevega mlina. Kier sem prenočil in potem šele drugi dan odšel domov.

Strah pred boljševizmom

O Oktobrski revoluciji in boljševizmu je l. 1917 in 1918 obširno pisalo vse takratno časopisje. Socialnodemokratski tisk je zaradi razpoloženja slovenskih ljudi v začetku dokaj objektivno poročal in celo zagovarjal boljševizem. Liberalni »Slovenski narod« in klerikalni »Slovenec« pa sta pisala tako, da bi ljudi odvračala od simpatij za Oktobrsko revolucijo. Podobno so pisale tudi klerikalne »Dolenjske novice«. V članku »Ruski kmetje in boljševiki« so 11. julija 1918 prepričevale dolenjske kmete, da »vlada boljševikov se zdaj majo na vseh koncih in krajih in da so ruski kmetje, ki so verjeli socialističnim agitatorjem, sedaj razočarani.

Tako prepričevanje pa ni mnogo zaleglo. Ob prevratu je meščansko časopisje moralo pogosto poročati o revolucionarnem razpoloženju slovenskega ljudstva. Tako je »Slovenski narod« 8. novembra 1918 zabeležil: »Po deželi razumejo svobodno tako, da odsej ni treba plačevati davkov, spoštovati tuje lastnine itd. V tem oziru prihajajo z več krajev neprestano pritožbe o nasilstvih.

Zaradi tega sta »Slovenec« in »Slovenski narod« 9. novembra 1918 objavila enak članek »Disciplin«, v katerem sta ugotavljala, da so ljudje po različnih krajih ustanovljali razne odbore, ki so odstavljali in prestavljali urade in uradnike, ki jim niso bili ljubi, rušili javni red in mir, kar »spominja na marsičem na ruski boljševizem ... Ze sedaj se pojavlja po raznih krajih zeleni kader ... Ohranimo mirno kri in držimo disciplino.

Podobno je tedaj tudi socialdemokratski dnevnik »Naprej« svaril pred nepremišljenimi de-

janji ter pozival na mir in red. Klerikalni »Domoljub« je v istem smislu 14. novembra 1918 pisal v članku »Red in disciplina«.

Piše Franček Saje

Od začetnega pomirjevanja so meščanske stranke kmalu prešle k pozivom na odločnejši boj proti revolucionarnim množicam. »Domoljub« je 12. decembra 1918 pozival: »Boj boljševizmu!« V članku je priznaval, da so »pojavi boljševizma, t. j. nerada, brezvladja in nasilja pojavljajo tudi pri nas in se tolažili: »Hvala Bogu, da le tuintam.

Liberalna »Jugoslavija« pa je 12. januarja 1919 pisala: »Svoboda še ni anarhija! Nekje na Dolenjskem se obnašajo ljudje na tak način, da je morala poslati vlada precejšnje število orožnikov proti razgrajajem ... Na zborovanju klerikalne stranke 16. januarja 1919 je dr. Janko Brejc, ki je bil 20. januarja imenovan za predsednika deželne vlade, takole razložil svoj program:

»Trebja je vzajemnega dela, da se vsak pojav boljševizma zatře že takoj v kral. Ta boljševizem se je namreč že močno raznesel tudi po deželi; dostej so bili le posamezni pojavi. Dostej se jih je posrečilo odpraviti, dolžnost nove vlade pa bo, z železno roko zadušiti tako gibanje. Pri tem pa morajo vlado podpirati vsi, kajti sama z orožniki ne bo dosegla nič. To je dolžnost vseh dobromislilcev, na katere apelira vlada, ako hočete, da bo brantila vaša čast, vaše imetje, vaše življenje.« (»Domoljub«, 23. I. 1919.)

Ruska revolucija je tako srečna, da ima vsem skupnega junaka. Lenin stoji ob njenem začetku in je še zmeraj tisti, ki to revolucijo nadaljuje; zakaj on živi tudi še po svoji smrti v srečih in glavah vseh delujočih, čeprav so si sicer v mnogočem med seboj različni. Ime prvega državnika revolucije imenujejo njeni današnji državniki v mnogih svojih govorih takoj ob začetku. Delati v njegovem smislu jim je očitno ukaz ljubezni kakor tudi vesti.

Heinrich Mann

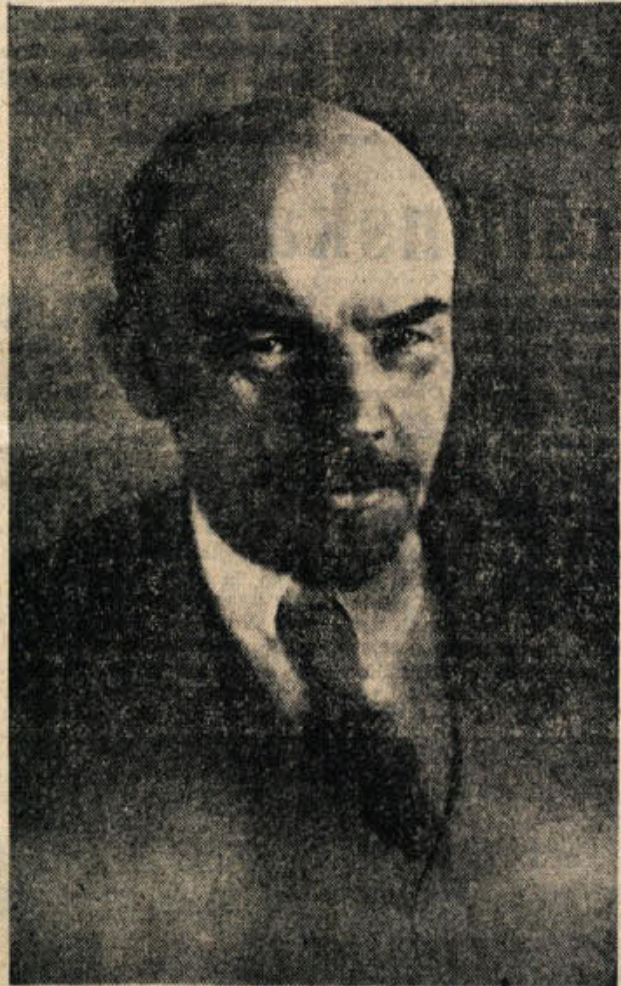
med obema vojnama je ostal zvest in delaven član Komunistične partije. Ivan Florjančič, rojen l. 1875 v Dol. Karteljevem, kovač na Malem Slatniku, je bil skoraj štiri leta v vojski, zadnje mesece pred razpadom pa se je rajši skrival doma, ker je videl, kako mu je žena z dvema majhnima otrokoma stradala in trpela pomanjkanje. (Deželno sodišče v Ljubljani, l. 1920, sodni spis št. 358.)

Jože in Tone Pirnar sta v naslednjih dneh obšla vasi v veliki smihelsko-stopiški občini in obiskala svoje somišljenike. Na Stefan dan, 26. decembra so njuni zaupniki pred cerkvami v Valtji vasi in v Smihelu ljudem sporočili o pohodu na občino. Jože in Tone Pirnar pa sta šla v Stopiče.

Jože in Tone Pirnar ter Ivan Florjančič so v naslednjih dneh obšli vasi v veliki smihelsko-stopiški občini in obiskali svoje somišljenike. Kako sta Pirnar in Florjančič agitirala na Malem Slatniku, je razvidno iz zaslisanja obdolženega Franca Auseca z Malega Slatnika:

»Na božični dan, 25. decembra 1918 zvečer, sem bil pri Janezu Mikcu na Malem Slatniku št. 5. Tja prideta Jože Pirnar in pa Janez Florjančič. Pirnar je pripovedoval, da je bilo v Smihelu pred cerkvijo oklicano, da je župan in občinski odbor napravil 80.000 K dolga in da se gre do pritožiti županu. Rekel je, da naj bi več moš prišlo in da naj okrog povenjo, da se jih bo veliko pritožilo. Prav malo časa sta bila tam, potem sta pa odšla. Jaz sem naslednji dan povedal o tem Francu Judežu s Potovrvha.

Na Stefan dan, 26. decembra, ko Pirnarjevi zaupniki pred

Zivljenje in delo Vladimirja Iljiča Lenina je nemljivo povezano z veliko Oktobrsko revolucijo. Njegova dejavnost je bila boj za dosledno uveljavljanje marksizma in njegovega duha. Kot resničen ustvarjalec in genialni duh pa je Lenin tudi sam prispeval k razvoju marksistične znanosti in obogatil njeno teoretično zakladnico. Zato ni niti enega bistvene področja marksizma, ki ga s svojimi številnimi deli ne bi bil izpopolnil, poglobil in konkretiziral, da ne govorimo o tistih praktično revolucionarnih korakih, s katerimi je to znanost prebral v živo praksu milijonov in stotine milijonov ljudi. S tem je spreminjal marksizem v materialno silo in mogočnega činitelja preobrazbe družbe. (Na sliki: Lenin leta 1917.)

»Kandjska republika«

Na Glavnem trgu v Novem mestu se je 29. oktobra 1918 zbrala velika množica meščanov in kmetov, ki so slavili narodno osvoboditev. S slavjem je bila združena tudi svečana seja občinskega sveta, na kateri so odpravili »staroavstrijsko birokratično spako Rudolfovo — Rudolfswert«. (»Dol. novice«, 7. XI. 1918.)

V nedeljo, 8. decembra 1918 je bil po dolgih letih v Novem mestu zopet socialističen shod. Vršil se je v »Košakovi dvorani« in je bil »nad vse pričakovanje dobro obiskan ... Shodu je predsedoval sodrug Udovc, poročal pa je sodrug Mihevc. Shod so obiskali povečini delavci in kmetje iz novomeške okolice. Množica je soglasno sprejela resolucijo, ki je zahtevala, naj bo jugoslovanska država socialna republika. Delavci in kmetje so zahtevali podržavljenje rudnikov, železnice in veleindustrije, razlastitev vseh veleposestev, zaplenbo vojnih dobičkov itd. Zborovalci so naglašali tudi »potrebo organizacije«. (»Naprej«, 13. XII. 1918.)

Delavci in kmetje v novomeški okolici so videli, da se z resolucijami prav nič ne spremenja. To, da je Novo mesto odvrlo stare avstrijske ime in da

Jože Pirnar, glavni pobudnik »Kandjske republike« (fotografija iz prvih let po I. svetovni vojni)

so bili odstranjeni nemški napisi, je bilo za nezadovoljne ljudi vsakakor premalo, saj so videli, da je vse drugo po prevratu ostalo po starem. V veliki občini Smihel-Stopiče je tudi naprej županoval osvovraženi Josip Zirc, po domače Stembur.

V ljudeh je zavrelo, ko je občina v nedeljo, 22. decembra 1918

MAKSIM GORKI:

Vladimir Iljič Lenin

Vladimir Lenin je mrtev. Celo v taboru njegovih sovražnikov mu izkazujejo marsikatero priznanje. V Leninu je svet izgubil človeka, ki mu je bilo med vsemi velikimi možmi njegovega časa »najodločnejše vtisnjeno znamenje genialnosti«. — Meščanski nemški dnevnik »Preger Tagblatt« je o Leninu objavil članek, ki je poln spoštljivega občudovanja do njegove ogromne pojave in ki se končuje z besedami:

»Velik, nedostopen in neznanjski je Lenin celo v smrti.« Ton članka dokazuje, da ga ni pobudilo tisto fiziološko začudenje, ki je izraženo v ciničnem aforizmu: »Truplo sovarnika zmeraj lepo diši.« — ni ga pobudilo veselje, ki ga marsikdo občuti, če se postovi od nas veliki, nemiren človek; ne, iz tega članka razločno govori človeški ponos na človeka. Tisk ruskih emigrantov ni imel ne moči ne tehta, da bi mrtvemu Leninu izkazal spoštovanje, kakršnega mu je izkazal buržoazni časopis s svojo očno osebnostjo, velikega predstavnika ruske volje do življenja in neustrašenosti ruskega duha. Zame osebno ni Lenin samo čudovito popolno utešeno je vo-

lje, stremeče k nekemu cilju, k cilju, kakršnega si pred njim ni upal postaviti noben človek; zame je eden od pravičnikov, eden od ogromnih, na pol pravičnih mož volje in daru, ki nas tako presenečajo v ruski zgodovini, kakor Peter Veliki, Mihail Lomonosov, Lev Tolstoj in drugi. Mislim, da so taki možje mogoči samo v Rusiji, v deželi, katere zgodovina in način življenja me zmeraj spominjata na Sodomo in Gomoro. Naslikati njegovo podobo je težko. Vnanje je Lenin ves obdan z besedami kakor riba z luskinami. Bil je tako preprost in premočrten kakor vse, kar je govoril. Njegov heroizem nima nobene gnanje s njega. To je skromen, asketski heroizem poštenega ruskega intelektualnega revolucionarja, ki v Rusiji ni redki; revolucionarja, ki iskreno verjame v možnost pravičnosti na svetu; to je heroizem človeka, ki se je odrekel vsemu veselju sveta, in to zaradi težkega dela za srečo ljudi. Nekega večera je Lenin v Moskvi pri Jekaterini Pavlovni Peskovi poslušal Beethovnove sonate, ki jih je igral Isai Dobroven; takrat je pripomnil: »Ne poznam nič lepšega od

»Appassionate« in bi jo lahko poslušal sieherni dan. Čudovita, ne več človeška muzika! Zmeraj premišljam s ponosom, ki je morda naiven otroški: da morejo ljudje delati take čudeže!

Nato je stisnil oči, se nasmehnil in neveselo nadaljeval: »Toda prevečkrat le ne smem poslušati muzike. Vpliva na živce; človek bi rad govoril prijazne neumnosti in rad bi pobožal glavo človeku, ki živi v umazani luknji in kljub temu lahko ustvarja tako lepoto. Toda dandanes ne smes nikogar pobožati po glavi, sicer ti odgrizne roko. Bliji je treba po glavah, neumljenjo biti, čeprav smo po svoji veri zoper sieherno nasilje nad ljudmi. Hm, hm, naš posej je peklenjsko težak.«

Toda odgovori naj glas vesti; alj ni svetohlinstvo moralistov, ki zdaj govore o krvočnosti ruske revolucije, čeprav sami v času sramotnega svetovnega pokola štiri leta niso imeli nobene usmiljenja z milijoni uničenih ljudi, marveč so skušali to odvratno vojno na vsak način razpohovati »do končne zmage«, — alj ni to svetohlinstvo popolnoma neumno in kratko malo ostudno? Kulturni narodi so zdaj razbiti, izčrpani,

podivjani; in zmagala je vsesplošna človeška neumnost, ki s svojimi trditimi zankami še dandanes davi ljudi. Lenin je bil človek neverjetno močne volje, v vsem drugem pa je bil tipični ruski intelektualec. Imel je vse lastnosti najboljših predstavnikov ruske inteligence in to v največjih razsežnostih: skromnost, ki se pogosto stopnjuje do asketstva, da, do pohabljenja samega sebe, do Rahmetovih nohtov, da zanikanja umetnosti, do logike enega izmed junakov Andrejeva: »Ljudje žive slabo, tedaj moram tudi jaz slabo živeti.«

7. težkem letu lakote 1919 se je Lenin sramoval sprejemati živila, ki so mu jih tovariši, vojaki in kmetje pošiljali iz province. Kadar so mu tak paket prinesli v njegovo nedomače bivališče, je nagubal čelo, se zmedel in naglo razdelil moko, sladkor, maslo med bol-

Nikjer in nikoli ni noben človek s svojo mislijo in svojim delom tako vplival na človeštvo kakor Lenin. Kamor koli se ozremo, nikjer ni človeka na naši zemeljski obli, da bi na potek ali spremembe njegovega življenja ne bila vplivala eksistenca Lenina. Če pomislimo na riž pridelujočega kitajskega kmeta, na francoskega intelektualca, dninarja v Mehiki, monopolističnega mogotca v Združenih državah ali črnca na Diamantni obali Afrike — katerega koli vzamemo in odmotavamo in pregledujemo čudno tkivo njegovega življenja, vselej najdemo v njem to rdečo nit, sled Leninove eksistence in dejavnosti.

Bodo Uhse

ne ali zaradi slabe hrane izčrpane tovariše. Nekeč me je povabil na kosilo in dejal: »Imeli bomo prekajene ribe. Poslaj mi jih iz Astrahana.« Nagubal je svoje sokratsko čelo, obrnil svoje vsevidne oči vstran in pristavil: »Pošljajo mi to, kakor da bi bil plemenit gospod. Kaj naj storim zoper to? Če ne sprejemem, če odklonim, so užaljeni. Okrog mene pa vse strada. Preneumno!«

Popolnoma nezahteven, kakor je bil, ni užival ne vina, ne tobaka, marveč je bil od jutra do večera preobremenjen s težkim delom in ni znal prav nič skrbeti zase, pač pa je zelo natančno opazoval življenje tovaršev. Njegova pozornost do njih se je včasih stopnjevala do nežnosti, kakršna je svojosti, nič zato; nobena sila sveta ne ska samo ženskam; vsak prost trenutek je posvetil drugim; ki je Lenin dvignil sredi sepa parne teme poblašnega sveta. In ni še bilo človeka, ki bi bil tako zaslužil večer spomin sveta kakor on. Vladimir Lenin je mrtev! Toda dedič njegovega duha in volje živi. Naposled vendarle zmagata čast in resnica, ki ju je ustvaril; naposled zmagata tisto, brez česar svet ne bi mogel obstati.

Jože Slanc - šestdesetletnik Rudarji o delitvi celotnega dohodka

1. novembra 1897 se je v Slamni vasi pri Metliki rodil Jože Slanc, eden prvih borcev za pravice delovnih ljudi Bele krajine in za nov, socialistični red v naši domovini.

Po poklicu čevljar, katerega delo in življenje ni bilo rožnato, se je zgodaj zavedel težav in krivic, ki sta jih tedanji slovenski kapitalizem in buržoazija delala delovnim ljudem. Ta lastna spoznanja so se mu utrđili zlasti, ko se je leta 1930 spoznal z Jakob Butalom, krojačem iz Gradaca, ki ga je povezal v organizirano politično delo in ga leta 1935 vključil v Komunistično partijo.

Vido Tomšičev, z Jožetom Slakom, Janezom Marentičem, dr. Lojzom Miheličem in drugimi.

Leta 1941 ga je našlo dobro pripravljeno. Po navodilih Partije je takoj po izbruhu vojne v Metliki in okolici pri-

šel ustanovljati odbore Osvobodilne fronte, organiziral je vauke zaštite in opravljal v vojnih letih razne politične in gospodarske funkcije.

Tudi po osvoboditvi je kljub boleznim, ki se ga je lotila, nadaljeval započeto delo. Po ukinitvi Okrajnega izvršnega odbora v Metliki je bil dodeljen za okraj v Črnomlju, nato pa ga spet najdemo v Metliki, kjer je opravljal več služb, dokler ni bil leta 1952 upokojen.

Za svoje neutrudno delo in zvesto pripadnost delavskemu razredu je bil Jože Slanc odlikovan s partizansko spomenico iz leta 1941, z Redom za hrabrost, z Redom bratstva in enotnosti II. stopnje in z Redom zaslug za narod II. stopnje.

Zvestemu in uspešnemu borcu za pravice delovnega ljudstva želimo ob njegovem življenjskem jubileju še mnogo zdravih let!

Rudarji precej razpravljajo o predloženem osnutku zakona o delitvi celotnega dohodka. Upoštevajoč perspektivni družbeni in gospodarski razvoj naše skupnosti, pomeni namreč ta osnutek pomemben korak naprej. S svojimi postavkami omogoča nadaljnje razvijanje proizvodnih sil ter nakazuje naslednje osnovne čimtelje: zmanjševanje števila delovne sile, povečanje proizvodnje in znižanje materialnih stroškov. Po podatkih zveznega izvršnega sveta bo dosegla industrija z uporabo novih pokazateljev v vseh skladih 35 milijard dinarjev več kot v letu 1957. V kolikor pa bi bilo doseženo še povečanje storilnosti za 10 odstotkov, bodo sredstva skladov za 50 milijard dinarjev večja od letošnjih.

Toda pri povsem pozitivni oceni osnutka zakona ne smemo prezreti, da so že danes pogoj posameznih gospodarskih panog večkrat neenaki. Ugotavlja-

mo, da se bo znašla v ugodnem položaju le taka industrija, ki proizvaja konjunktorne izdelke, medtem ko bo še posebej prizadeta tista, ki ji je zaradi dosedanjih odnosov družba plačevala cene.

Tako postavljajo novi instrumenti osnutka zakona v posebnem težak položaj premogovnike. Rudniki so namreč že letos uvrščeni v drugo skupino gospodarskih organizacij, ki ugotavljajo dohodek in so zato izdelali na osnovi novih predvidenih instrumentov obračun za lansko leto in prvih devet mesecev letošnjega leta. Ta izračun je pokazal, da rudarstvo sploh ni stimulativno. Plafonirane cene premogovnikov ravnoesje premogovnikov z ostalimi panogami industrijskih podjetij. Čeprav so cene potrošnega materiala močno narasle, se je cena premogu od leta 1952 le malenkostno dvignila. Tako se del dohodka, ki ostaja rudnikom, iz leta v leto majša.

Pri omenjeni analizi za tekoče leto moramo upoštevati, da se je električna energija v primerjavi z lanskim letom podražila na rudniku Kanižarica za 34%, kar predstavlja vrednost 1,8 milijona dinarjev letno. Podobno je z električnimi višgajniki. Ko so premogovniki prejeli višgajnike iz uvoza, so jih plačevali po 40 din, sedaj pa stanejo domači po 100 do 110 din. Višgajniki predstavljajo dodatno bremenitev v znesku 1,9 milijona dinarjev. Po novi godni taksi se je cena jamskega lesu zvišala za 1000 din pri 1 kub. m. Tudi to bo dodatno vplivalo na podražitev proizvodnih stroškov premoga. Rudnik Kanižarica potroši mesečno 150 kub. m jamskega lesa, zato bo znašala podražitev 150.000 dinarjev mesečno ali 1,8 milijona dinarjev letno.

Na osnovi izdelanih izračunov je centralni odbor Sindikata rudarskih in metalurških delav-

cev Jugoslavije napravil analizo za 66 premogovnikov in ugotovil porazno sliko. Samo 4 rudniki bi dosegli ostanek dohodka za plače nad tarifnim pravilnikom, medtem ko ostali sploh ne bi imeli dovolj dohodka za plače po tarifnem pravilniku in druge obveznosti.

Za sanacijo nakazanega stanja so slovenski premogovniki kolektivno predlagali v osnutku zakona o delitvi celotnega dohodka naslednje:

1. V zakonu naj se ne obravnava enako podjetja s plafoniranimi cenami in podjetja, ki imajo sproščene cene prodajnim artiklom. V ostalem pa naj se cene premogu sprostijo.

2. Minimalni osebni dohodki, ki so v osnutku predvideni v višini sedanjih 80% tarifne postavke po času, naj se za rudarstvo določijo na 100%.

3. Minimalna stopnja višine obračunskega prispevka od osebnih dohodkov naj bo 16%.

4. Osnutek predvideva, da se anuitete lahko plačujejo iz amortizacijskega sklada oziroma iz fonda za samostojno razpolaganje. To ni umestno, kajti s tem preti nevarnost, da bo premogovnikom zmanjkalo sredstev za odpravljanje dela, ki pa so velikega pomena.

5. Iz osnutka je razvidno, da si podjetje, če ne dosega dohodka v višini minimalnih osebnih dohodkov, lahko za plačilo obresti od osnovnih sredstev ali obratnih sredstev izposodi zneske iz svojih fondov. Na ta način bi seveda t namenski skladi izgubili svoj namen. Rudniki predlagajo, naj se za to različko zniža proračunski prispevek za plače.

6. Osnutek zakona za rudarstvo ne predvideva sklada za obnavljanje in vzdrževanje rezervnega bogastva, kakor doslej. Ta sklad naj bi ostal in se kot doseženi formalizirani celotnega dohodka pred ugotovitvijo. Vsekakor bi bilo treba nanižane pripombe proučiti in upoštevati.

Rudarji menijo, da bi bilo že vendar potrebno likvidirati dosedanje prakse izenačevanja rudnikov z industrijskimi podjetji. Rudniki imajo namreč določene posebnosti, ki jih globoko in ostro ločijo od ostale industrije. In vse do tedaj, dokler ne bomo rudarstva obravnavali ločeno od industrije, ne bodo rudarji prejemali tistega, kar z ozirom na zelo težke in življenjsko nevarne delovne pogoje zaslužijo!

Koliko naj prispevajo?

Pribivalci vasi Sentjurje, Dolenja vas in Hrastje so si na lastne stroške napejali električno od Mirne peči do njihovih vasi. Letos so na ta del priključili še vas Čemše. Pribivalci navedenih vasi sedaj zahtevajo od Čemšanov, da prispevajo svoj delež za daljnovod od Mirne peči.

Čemšani so pripravljene prispevati, ne morejo pa se sporazumeti, koliko naj plačajo. Zanimivo je, da so se že oglašili na občini in menda tudi na podjetju Elektro, pa jim niso povedali nič določenega. Čemšani menijo, da jim ne morejo zaračunati prispevka kolikor se jim bi zljubilo.

Teža mnenja smo tudi mi. Upravičeni so zahtevati delež. Po našem bi bilo najbolj pravilno, če bi stroške za napejlavo daljnovoda razdelili sorazmerno na vse koristnike ob tem daljnovodu.

POMOČ UNICEF NASI DRUŽI

Na račun pomoči je mednarodna organizacija UNICEF odobrila Jugoslaviji za letos 650 tisoč dolarjev. Ta pomoč je namenjena za gradnjo mlekarne, za boj proti tihomu, za ustanavljanje centrov za prezgodaj rojene otroke in nadaljevanje cepljenja proti jetki. Od leta 1948 je dobila naša država od te mednarodne organizacije okoli 19 milijonov dolarjev pomoči, medtem ko je sama prispevala 11,5 milijard din.

Ce je šofer vinjen...

Franc Skubic, šofer pri podjetju »Gorjanci«, je 4. oktobra vozil tovorni avto s priklopliko vozil Zagreb. Na česti Novo mesto - Sentjerne je zavozil v levo stran ceste, prevozil kup gramoz, prelomil telefonski drog in izruval več obcestnih kamnov. Na priklopliki je škoda okoli 200.000 din. Vzrok? Vinjenost!

Stanovanja — spomeniki

»Kaj pa upokojenci, kako živite?«, smo nagovorili družinsko upokojenca Greto Turkovo s Kolonije.

»Saj veste, tako kot vsi upokojenci. Prav sinoč sem premljevala, kaj vse bom povedala na prvem sestanku, ker pa imam ravno priložnost, bom pa kar vam potožila, kar mi ni prav. Predvsem — pokojnine so preizkušnje! Jezi me tudi to, da so nekateri stvari na primer limone — v Novem mestu po 440 din, v Ljubljani

pa so izbrane po 400 din kilogram. Pri nas na Koloniji bi morali imeti vsaj še eno luc na koncu ceste, pa se nihče ne zmeni za to. Tudi ceso bi morali podaljšati do konca hiš, sedaj je le ozka steza.

»Kaj bi pa vi storili, če bi vas izvolili v občinski odbor?«

»Jaz bi namesto tolikih spomenikov gradila stanovanjske bloke za svoje padlih borcev. Mislim, da bi se s tem prav tako oddolžili njihovuemu spominu.«

Vzamejo radi, dajo pa ne...

»Kako starino, pa kaj hrane za otroke bi prosila, enajst jih imam!« Takih in podobnih prošelj je na občinskem odboru RK v Novem mestu vsak dan dovolj. Prosjajo upravičeni, pa tudi neupravičeni.

»Na vagonc živijo smo že raz-

deliti letos. Samo v prvem polletju je dobilo 530 oseb obleko. Mleko v prahu delimo večkrat vsem članom RK, ki nimajo krav. Zlasti smo dali veliko živil mlečnim šolskim kuhinjam in drugim ustanovam.« Tako je povedala uslužbenka občinskega odbora RK tovaršica Tešarjeva ter se dodala:

»Na podeželju prosijo predvsem obleke, v mestu živila, večina pa bi imela rada oboje. Seveda pri delitvi vedno upo-

ŠOFER

Lojze Kos, šofer avtobusa na Progi Novo mesto - Vinica, vozi na 1945. leto, torej že 12 let, vozni na Progi Novo mesto - Vinica, zato sem lahko spremljal spreminjanje in razvoj Novega mesta. Leta 1945 in še nekaj let kasneje so bile to same ruševine, pa pogledajte danes, kje boste še našli katero človeka, ki je bil takoj po vojni v Novem mestu pa ga je spet lani ali leto obiskal, ga ne bi mogli več spoznati, toliko se spremembe so v njem nastale.

Glede Novomeščanov kot potnikov pa moram reči, da so dobri in disciplinirani, toda prevažam jih bolj malo, večkrat na leto ali v tistih v Belo krajino, največkrat pa na Gorjance. Trenutno ni največji naval potnikov, ker so kmetiški zaradi tepega vremena v enotni smeri, naval pa je redno do sobote do ponedeljka.

Slavje v belokranjski Vinici

Vsako leto, 21. oktobra, praznuje Vinica svoj krajevni praznik. Ta dan spominja tamkajšnje prebivalstvo na leto 1943, ko so partizanske enote odbijale hud naval številčno veliko premočne nemške in ustaške držali, ki je hotela za vsako ceno izsiliti prehod preko Kolpe na osvobodeno ozemlje.

Letos je bilo praznovanje v nedeljo, 27. oktobra, in je bilo združeno s pomembnim dogodkom — odprli so novo gimnazijsko poslopje.

V soboto zvečer je bila na Vinici bakljada, ki je privabila številne domačine in prebivalstvo bližnje okolice. Na hribu nad Vinico je velik kres po vsej viniški okolici ter daleč preko Kolpe na Hrvaško naznanjal pomembni praznik. Povorka se je ustavila pred spomenikom žrtvam NOB, kjer se je njihovuemu spominu poklonil ravnatelj nižje gimnazije Rafko Stanič. Po bakljadi je bila v prostornih dvoranah proslava s pestrim in zelo vestno pripravljenim sporedom.

V nedeljo dopoldan je bila slavnostna otvoritev novega šolskega objekta. Slavja se je razen številnih domačinov udeležil celotni Sekretariat sveta za šolstvo LRS: Ante Beg, Stane Melihar, Bogo Stupar, Mica Černigoj in Ferdo Geštrin, dalje poslanec Martin Zugelj, predstavnik sveta za šolstvo pr. OLO Novo mesto Ema Musarjeva in Nada Gostičeva ter predsednik ObLO Črnomelj Janez Zunič. Slavje je začel ravnatelj Rafko Stanič, o zgodovinskem razvoju Vinice in ustanovitvi ter razvoju šole v tem kraju pa je spregovoril upokojeni ravnatelj Rudolf Kavčič z Vinice. Nanzal je pomembnejše dogodke, ki jih

je preživela Vinica in njeno prebivalstvo v svoji zgodovini. Sola je bila na Vinici ustanovljena že leta 1822. Po vdoru okupatorja na naše ozemlje so se kaj hitro zbrale domoljubi z Vinice in okolice ter 15. avgusta 1941 ustanovili OF. Organizatorji OF so bili prvoborci Janez Vitkovič, Jože Moravec, Jože Fortun, Franc Spelar in Miha Mukavec. Slednja dva sta kot prvi žrtvi padla pod kroglami italijanskih fašistov. Ob zaključku svojega govora je gov. Kavčič izročil ključ novega šolskega poslopja sedanjemu ravnatelju, ki je vabil navzoče k ogledu nove šole.

Priznanje graditeljev ter drugim, ki so po svojih močeh prispevali svoj delež, je v imenu sveta za šolstvo LRS izrekel Bogo Stupar. Ugotovil je, da bo nadaljnja naloga tega

sveta, da se z dodelitvijo še potrebnih finančnih sredstev čimprej dokončno uredi to novo gimnazijsko poslopje ter dogradi priključeno osnovnošolsko poslopje.

Pb

Pošten najditelj in lastnik

M. M. iz Orehovice je zgubil sesalko za motorno kolo. Prek oglasa v našem listu je prosil poštenega najditelja, da mu sesalko vrne proti nagradi. V upravi Dolnjskega lista se je zglašil Franc Pelko, uslužbenec pri podjetju »Vino« v Novem mestu in prinesel izgubljeno sesalko. Lastnik je nagradil to poštenega s 700 din.

Bršljinska SVOBODA vabi

V nedeljo popoldne je priredilo tudi delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Bršljini slavnostno akademijo v počastitve 40. obletnice Oktobrske revolucije. Spored je bil prav lepo pripravljen in skrbno izveden.

Začela se je zimska sezona društvenega dela, za katero so posamezne sekcije sestavile načrt dela in ga tudi že ureničujejo. Odbor društva vabi vse, ki ljubijo petje, glasbo, šah, dramatiko, folkloro in drugo kulturno-prosvetno dejavnost, da se aktivno vključijo v društvo. Redne pevske vaje moškega zbora so vsak torek od 17. do 19. ure. Knjižni-

ženskega zbora vsako sredo, mešan zbor pa vadi vsak petek, vedno ob 19. uri. Mladinski pevski zbor ima redne vaje vsako nedeljo od 10. do 12. ure v združenem domu. Zbore vodi tov. Ernest Jazbec.

Tamburaški zbor ima redne vaje v šolski sobi železniške postaje vsak torek in četrtek od 16. ure dalje pod vodstvom tov. Vovka. Folklorna skupina, ki so jo letos ustanovili, ima vaje dvakrat na teden; vodi jih tov. Vovkova. Ljubitelji šaha imajo na voljo vsak dan prostora in šahovnice. Knjižnica in čitalnica je odprta vsak torek od 17. do 19. ure. Knjižni-

ženskega zbora vsako sredo, mešan zbor pa vadi vsak petek, vedno ob 19. uri. Mladinski pevski zbor ima redne vaje vsako nedeljo od 10. do 12. ure v združenem domu. Zbore vodi tov. Ernest Jazbec.

Tamburaški zbor ima redne vaje v šolski sobi železniške postaje vsak torek in četrtek od 16. ure dalje pod vodstvom tov. Vovka. Folklorna skupina, ki so jo letos ustanovili, ima vaje dvakrat na teden; vodi jih tov. Vovkova. Ljubitelji šaha imajo na voljo vsak dan prostora in šahovnice. Knjižnica in čitalnica je odprta vsak torek od 17. do 19. ure. Knjižni-

»Mene so posodili z Avtocesto, kjer sicer stalno delam...« nam je na Partizanski cesti v Kandiji povedal Šiškovci fant, doma z Lešnice. — Na sliki ga vidite s »šabo« nabijačem gramoza na obnovljeni cesti

»Mize kradejo!«

»Koliko imate kokaš?« — »Dve!« »Ni res, tri so v mreži. Kar plačajte pristojbino.« — »Ne bom, nimam denarja...«

Taka pogajanja so vsak ponedeljek in petek na novomeškem trgu. Tržni nadzornik Košir skrbi za prodajalne mize in pobira tržno pristojbino. Kar dovolj ima dela. Do tristo in več prodajalci pride ob tržnih dnevih na trg.

»Kaj nam lahko poveste iz vašega dela na trgu, tovarši Košir?«

»Mize nam kradejo! Kar zapiši, da homo vsakega, ki ga dobimo, strogo kaznovati. Nekaj novih smo dali napraviti in ena že manjka.«

»Pa cene in kupovalke?«

»Uh, drago je vse na našem trgu! Cene kvarijo gospodinje, ki prve kupujejo zjutraj, neglede po koliko plačajo. Nekateri gredo v službo in morajo pač hitro kupiti, kaj pa hočejo, če drugod ne dobe takih potrebščin. Sicer pa kar pogledj, trg je dobro založen, cene pa, hm...«

Pogled na železniško postajo, v osadju Bršljina

manj pazljivi. To velja tudi za tiste, ki pred odhodom na delo in po povratku delajo še doma ali drugod. Takih je v našem okraju veliko. Znano je, da zidari delajo osem do deset ur pri podjetju, potem pa še štiri do šest ur pri prvotnikih. Delovna sposobnost in pazljivost pri delu je pri takem človeku zelo zmanjšana.

Tudi letos je bilo več primerov, da je poškodovalec trdil, da se je poškodoval na delovnem mestu ali pa na poti na delo, čeprav se je poškodoval drugod. Tak primer so odkrili pri MIONIRJU, ko je hotel delavec poškodbo pri pretepu prikazati tako, kot da se je poškodoval pri delu. Pogoden primer je bil med delavci v kamnolomu pri Mirni peči; isto je hotel doseči neki čevljar v Dolnjskih Toplicah in drugi. Preverjanju navedbo poškodovanca bi morala podjetja posvetiti več pozornosti in onemogočiti, da bi se kdokoli zdravil na družbene stroške, če do tega ni upravičen. Na skupščini so tudi poudarili, da je treba kontrolno bolnikov na domovih okrepiti. Zdravnik naj bi takim bolnikom predpisal tudi, kako se morajo zdraviti doma. Ni malo primerov, da tak bolnik doma opravlja različna dela, kar ovira zdravljenje.

Pohvalna je pobuda Zavoda za socialno zavarovanje, naj bi podjetja, ki zaposlujejo delovno silo, skupno organizirala prevo-

manj pazljivi. To velja tudi za tiste, ki pred odhodom na delo in po povratku delajo še doma ali drugod. Takih je v našem okraju veliko. Znano je, da zidari delajo osem do deset ur pri podjetju, potem pa še štiri do šest ur pri prvotnikih. Delovna sposobnost in pazljivost pri delu je pri takem človeku zelo zmanjšana.

Tudi letos je bilo več primerov, da je poškodovalec trdil, da se je poškodoval na delovnem mestu ali pa na poti na delo, čeprav se je poškodoval drugod. Tak primer so odkrili pri MIONIRJU, ko je hotel delavec poškodbo pri pretepu prikazati tako, kot da se je poškodoval pri delu. Pogoden primer je bil med delavci v kamnolomu pri Mirni peči; isto je hotel doseči neki čevljar v Dolnjskih Toplicah in drugi. Preverjanju navedbo poškodovanca bi morala podjetja posvetiti več pozornosti in onemogočiti, da bi se kdokoli zdravil na družbene stroške, če do tega ni upravičen. Na skupščini so tudi poudarili, da je treba kontrolno bolnikov na domovih okrepiti. Zdravnik naj bi takim bolnikom predpisal tudi, kako se morajo zdraviti doma. Ni malo primerov, da tak bolnik doma opravlja različna dela, kar ovira zdravljenje.

Pohvalna je pobuda Zavoda za socialno zavarovanje, naj bi podjetja, ki zaposlujejo delovno silo, skupno organizirala prevo-

V septembru 13.484 zaposlenih

Zapiski s skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje - Več zaposlenih, večje plače, toda preveč obolelih - Priznanje poštvovalnim zdravnikom v epidemiji gripe

Število zaposlenih v našem okraju se je povečalo od julija lani do septembra letos od 12.132 na 13.484 ljudi. Največ jih je na novo zaposlilo gradbeništvo in kovinarstvo. Lani je znašala povprečna plača zavarovanca 10.442 din, letos pa bo znašala povprečno 11.929 din. Porast povprečne plače gre na račun dejanskega dviga plač in na račun višje kvalifikacije zaposlenih.

Močno so porasli tudi izostanki z dela zaradi bolezni. Pri tem se niso upoštevali izostanki zaradi epidemije gripe, ki bo prav kmalu odstotek izostankov še močno dvignila. V osmih mesecih letošnjega leta je znašal izostanek zaradi obolelosti 4,8 odstotka, kar je precej več kot lani in kot republiško povprečje. Vzroka za to na skupščini niso ugotovili. Temu primerno se je zvišalo število ambulantnih pregledov. To, da ima zavarovanec zdravstveno knjižico v žepu, olajšuje odhod k zdravniku, pa če je potrebno ali ne. To ugodnost mnogim izkoriščajo, saj pregled kaže, da je največ obiskov v zdravstvenih ambulanzah ob vsakih.

Ker mnogi izostanejo ves dan od dela, ko sredo v ambulanto, so uvedli v večjih podjetjih listke s potrdilom podjetja, kdaj je zapustil delo in s potrdilom zdravnikova, kdaj je bil končan obisk ambulante. Cene za zdravstvene preglede v ambulanzah so se zvišale, v novomeški bolnišnici pa so bile do sedaj enake kot lani. Zdravljenje v ljubljanskih zdravstvenih zavodih se je podražilo za 30 din na dan.

POMAGATI INVALIDOM

Novomeščani so na skupščini gradili podjetja, ki ne skrbijo dovolj za higijensko-ohranitveno zaščito ljudi na delu. Prav tako so gradili napaden odnos do zaposlovanja delovnih invalidov, ki ga nekatera podjetja še vedno imajo. O problemu delovnih invalidov so razpravljali v posebnih točkah. Za lani so srečeli predlog, da se osnuje v Novem mestu center za medicinsko usposabljanje delovnih invalidov. Zaradi pomanjkanja prostorov ta sklep dosedaj ni bil uresničen, je pa tak center več kot nujno potreben. Po posvetovanju s specialisti in predstavniki obč. LO so ugotovili,

da je treba graditi novo stavbo za potrebe centra. Zgradili naj bi jo ob stavbi kúrursko-ginekološkega oddelka novomeške bolnišnice. Okrajni zavod socialnega zavarovanja bo prisrčno bel narhte, za izvedbo načrta pa se bodo morali zavzeti tudi občinski in okrajni ljudski odbor ter druge ustanove. Vprašanje ponovnega usposabljanja delovnega invalida, ki ima zaradi poškodbe zmanjšano delovno sposobnost, ni samo finančno vprašanje, pač pa tudi vprašanje odnosa do človeka, ki se je onesrečil pri delu in postane zagrenjen, ko ne more več tako kot zdrav človek sodelovati v proizvodnji.

DA BI BILO MANJ NEZGOD

Število nezgod pri delu je tudi letos veliko. Preseneča pa zlasti visok odstotek nezgod izven dela, ki znaša kar 11,7 odstotka vseh nezgod. Nekaj jih lahko pripišemo alkoholu, nekaj preutrujenosti, nekaj pa tudi povečani motorizaciji in mehanizaciji. Več je koles in motorjev, več je nesreč. Taki, ki se dnevno vozijo na delo in z dela po deset in več kilometrov ali pa pešajo, so pri delu

manj pazljivi. To velja tudi za tiste, ki pred odhodom na delo in po povratku delajo še doma ali drugod. Takih je v našem okraju veliko. Znano je, da zidari delajo osem do deset ur pri podjetju, potem pa še štiri do šest ur pri prvotnikih. Delovna sposobnost in pazljivost pri delu je pri takem človeku zelo zmanjšana.

Tudi letos je bilo več primerov, da je poškodovalec trdil, da se je poškodoval na delovnem mestu ali pa na poti na delo, čeprav se je poškodoval drugod. Tak primer so odkrili pri MIONIRJU, ko je hotel delavec poškodbo pri pretepu prikazati tako, kot da se je poškodoval pri delu. Pogoden primer je bil med delavci v kamnolomu pri Mirni peči; isto je hotel doseči neki čevljar v Dolnjskih Toplicah in drugi. Preverjanju navedbo poškodovanca bi morala podjetja posvetiti več pozornosti in onemogočiti, da bi se kdokoli zdravil na družbene stroške, če do tega ni upravičen. Na skupščini so tudi poudarili, da je treba kontrolno bolnikov na domovih okrepiti. Zdravnik naj bi takim bolnikom predpisal tudi, kako se morajo zdraviti doma. Ni malo primerov, da tak bolnik doma opravlja različna dela, kar ovira zdravljenje.

Pohvalna je pobuda Zavoda za socialno zavarovanje, naj bi podjetja, ki zaposlujejo delovno silo, skupno organizirala prevo-

Reke ljudstva, mirje cvetja, tisoči svečk

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Grobovi pokojnih so bili letos za Dan mrtvih še prav posebno lepo urejeni in okrašeni. Pokopališča so bila spreminjena v gomile cvetja in rož, vmes pa je gorelo tisoče svečk v spomin na drage. Reke ljudi so se ves dan prelivala na pokopališča in nazaj. Na vlakih, avtobusih, avtomobilih in cestah skoraj ni bilo človeka, ki ne bi imel v rokah cvetja.

Svečano je bilo tudi ob grobovih padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Ob njih so se tisočeri spominjali vseh tistih, ki počivajo v skupnih in posameznih grobovih, pa tudi tistih, katerih kosti so raztresene v grapah pozdov pri Sentjoštu, na Rogu, povsod po naši zemlji. Spominjali smo se znanih in neznanih junakov, ki so dali življenje za nas in svobodno domovino.

Ob novo urejenem skupnem grobu padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja na smiteljskem pokopališču se je 1. novembra dopoldne zbralo več sto ljudi. Spominsko slavo je organizirala Zveza borcev. Pridružili so se šolski otroci z učiteljstvom, mestna godba na pihala, svoji padlih in veliko ljudi. V spomin padlim je govoril šolski upravitelj iz Smihela Alojz Nečemer. Izrečene tople besede so segle vsem globoko v srce. Mestna godba je igrala žalostinke in partizanske skladbe, pevski zbor iz Smihela pa je pod vodstvom tovariša Ahačiča zapel več pesmi. Lepim vencem na grobu se je pridružil še cvetje, ki so ga položili šolski otroci,

Otroci so obiskali grobove

Pred dnem mrtvih je šolska mladina v Žužemberku na domačem pokopališču pomagala urejati grobove, potem pa je odšla v venci in šopki cvetja na pokopališče in se poklonila tistim, katerim največ dolgujemo, tistim, ki so dali življenje za lepše življenje nas vseh. Toliko znanih in neznanih borcev počiva v Žužemberku in okolici in mladina jih rada obiskuje. Ob grobovih je spregovoril tov. Vute, pevski zbor pa je zapel žalostinke.

Metliško pokopališče so popravili

Tik pred Dnevom mrtvih so na metliškem pokopališču v glavnem končali letošnja popravila. Zidarski mojster Simonič, ki je bil prevzel zidarska dela, je v dolžini 27 metrov s svojimi delavci porušil ves stari zid in napravil novega betonskega, podprtega s močnimi podporniki. Nadaljnih 37 metrov je renoviranih, vsa vhodna stran pa je znizana in okrepljena s železno armaturo. Doslej je svoj denarni prispevek za popravilo pokopališča plačalo 49 metliških družin, 22 jih je prispevale odseljujoči z vojniki, 22 z delovnimi dnevi, blizu 80 družin pa doslej ni še nič prispevalo, vendar so vsi obljubili svojo pomoč na ta ali oni način.

Metlika za Dan mrtvih

Tudi v Metliki je bila za Dan mrtvih žalna svečanost. Na Trgu svobode se je pred spomenikom Belokranjskega borca dopoldne zbrala velika množica ljudi. V imenu mestnega odbora Zveze borcev je o pomenu dneva spregovoril tov. Doro Flašman, nakar so med igrajem godbe zastopniki občane organizacij in številni mladinci ter pionirji položili vence pred ploščo z imeni padlih in zadnji osvobodilni vojni. Pri žalni svečanosti so sodelovali tudi metliški pevci.

Metliki za Dan mrtvih

Tudi v Metliki je bila za Dan mrtvih žalna svečanost. Na Trgu svobode se je pred spomenikom Belokranjskega borca dopoldne zbrala velika množica ljudi. V imenu mestnega odbora Zveze borcev je o pomenu dneva spregovoril tov. Doro Flašman, nakar so med igrajem godbe zastopniki občane organizacij in številni mladinci ter pionirji položili vence pred ploščo z imeni padlih in zadnji osvobodilni vojni. Pri žalni svečanosti so sodelovali tudi metliški pevci.

IZ ČRNOMLJA IN OKOLICE

V Črnomlju končujejo tovarniški dimniki

V Črnomlju končujejo tovarniški dimniki. Dimnik, dimnik s kotlarno bo nov objekt, ki bo znatno pripomogel k uspešnejši proizvodnji v tovarni.

V Dragatušu so pričeli graditi združeno skladišče

V Dragatušu so pričeli graditi združeno skladišče. Delo na gradbišču uspešno napreduje.

V Trebnjem potrebujejo zobozdravnika

Občinski ljudski odbor Trebnje je že večkrat razpisal mesto zobozdravnika, pa vedno brezuspešno, čeprav ima zanj pripravljeno tudi komfortno novo stanovanje. Ker nimajo zobozdravnika, čaka tudi nova oprema za zobno ambulanto nezaključena.

Ker je zobozdravnika za Trebnje in okolico nujno potreben, bi bilo treba skušati problem rešiti kako drugače, čeprav samo začasno. Ceneje bi bilo, če bi vsaj dvakrat tedensko prihajal zobozdravnik v Trebnje, kot da toliko ljudi potuje v Novo mesto, Stično ali drugam k zobozdravnikom, podobno kot je to urejeno v Mokronogu.

METLIČANI!

Novomeško gledališče bo jutri, v četrtek, 7. novembra, uprizorilo kot sedmo reprizo v Metliki O'Neillovo dramo Ana Christie, ki je doživela v Novem mestu zelo lep uspeh. Režira prof. Tone Trdan, Drama je eno izmed številnih odskih del, ki jih je novomeško gledališče postavilo na oder v zadnjih sezonah: Tartuffe, Čeljadi grofje, Mladost pred sodiščem, Globoko so koronine, Sveti plamen itd., s katerimi se je tudi uvrstilo med najboljše amaterske odre v Sloveniji. Pred kratkim je dobilo gledališče priznanje republikih forumov Zveze Svoboda in prosvetnih društev, ker je že prej in tudi lansko sezono uprizorjalo najbolj kvalitetna dela. Metličanom se bo tokrat predstavilo z ameriško dramo. Vabljeni! Vstopnice so v predprodaji v knjižarni.

4. novembra na novomeškem živilskem trgu

Izredno toplo in sončno novomeško vreme je privlačilo na trg veliko kupce in prodajalce. Zelenjave je bilo precej več kot je novomeške gospodinjke vajene videti na trgu po 1. novembra. Prodajali so zelena solato po 10 din glavico, rdečo pesjo v šopkih po 15 din, peteršilj v šopkih po 10 din, hren so prodajali od 10-15 din koronino, jajca po 22-24 din, kostanj po 30 din, fišk. trčke po 150 din škri, za skodelico smetane so zahtevale 60 din, za liter mleka 30 din, za kilogram krompirja 12 din, za kg lepih hrušk 80 din, za kg grozdja 100 din, za kg jabolk 80 din, za palčice surovega masla 15 din.

Na treh stojnicah so razstavljali svoje blago tudi prodajalci volnenih izdelkov, moških oblačil in ženskega nakita.

Meso prodajajo: govedino po 280 din, teletino po 230, svinino po 380 din.

Na selmišče so živinorejci v ponedeljek pripeljali 1180 prašičev in prignali 273 jagl goveje živine. Prodanih je bilo 1071 prašičev in 188 goved. Cena malim plemenščim prašičkom v starosti od 6 do deset tednov se je sukala od 320 do 580 din, večina v starosti od 3 do 7 mesecev pa od 600 do 1500 din. Vole so prodajali na čez po 60.000 do 80.000 din ali na težo od 115 do 138 din kilogram. Krave so dosegle ceno 30.000 do 60.000 din ali na težo po 78 do 100 din kilogram, telce in junci pa od 20.000 do 50.000 din na čez, ali od 90 do 110 din po teži.

Tudi tokrat je bilo veliko kupcev iz LR Hrvatske.

NOGOMEY

BELA KRAJINA : JRUDAR

Za IX. kolo prvenstvenih tekem I. razreda nogometne podzveze Ljubljana je bilo v Črnomlju izredno zanimanje. Srečala sta se stara rivala Kovečje in Črnomelj. V živahni igri so v nedeljo dosegla vsa dva prvenstva domača. Pri vodstvu 6:0 so naredili dve očitni napaki, ki so ju gotovo hitro izkoristili ter zmanjšali rezultat na 3:3.

V jesenskem delu tekmovalja je »Bela krajina« trenutno na 5. mestu na lestvici. V spomladanskem delu tekmovalja bo imela ugodnejši položaj, saj bo odigrala na domačem terenu 6 tekem, izven Črnomlja pa 3. V ostri konkurenci upajo belokranjski nogometaši na dober uspeh.

SLOVENSKI DERBY V ČRNOMLJU

To nedeljo se bo končalo letošnje prvenstvo v malem rokometu za ženske. Ekipa Odred Ljubljana, Papičnikar Ljubljana, Svoboda Ljubljana, Mladost Kranj in Slovan Ljubljana so se v ligi plačali 5. novembra ob 12. uri v kavarni Metropol. Po odločitvi o igralnih dnevih, o času itd., bo zbrajanje parov, nato pa brzoturnir za prvenstvo Novoga mesta za nasec november.

SD NOVO MESTO — OKRAJNI MOSTVENI SAHOVSKI PRAK

V počastitev občinskega praznika Novoga mesta je bil pretekli torkelj v Novem mestu odigran finalni sahovski dvoboj za okrajno mostveno prvenstvo. Srečali sta se ekipi, ki sta zmagali v svojih skupinah SD Črnomelj in SD Novo mesto. Dvoboj se je končal s tesno zmago novomeške ekipe, s rezultatom 4,5:3,5. Posamezni rezultati (prvoimenovalni so člani SD Novo mesto): Škerjil 0:1, Zabukovec 0:1, Miketič 1:0, Primož 1:0, Milerič 0:1, Bartolj 1:0, Kranjc remi, dr. Golež 1:0, Muštra 1:0, Bojanič 1:0, Vanovič remi, ing. Količ 1:0, Novak 1:0, Fink 1:0, Badjuk remi.

Okrajni mostveni prvak SD Novo mesto se bo v I. kolu mostvenega prvenstva Slovenije v nedeljo 10. novembra v Celju pomeril z mostvom ČSK (Čeljskega sahovskega kluba). V primeru zmagave, ki je možna, če se bodo novo-

Tedenski koledar

Sreda, 6. novembra — Lenart Četrtak, 7. novembra — Zdenka Petek, 8. novembra — Bogomir Sobota, 9. novembra — Nevenka Nedelja, 10. novembra — Andrej Ponedeljek, 11. novembra — Martin Torek, 12. novembra — Emil

SONCE: 11. novembra vzhaja sonce ob 6:37 in zahaja ob 16:35. Dan je dolg 9 ur in 38 minut.

LUNA: 7. novembra ob 15:32 polna luna.

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 5. do 7. nov. mehiški film »KO NEKOC ODIDE«. Od 8. do 12. nov. franc. film »VELIKI MANEVRI«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 6. do 8. nov. jugosl. film »GOSPODAR SVOJEGA TELES«. Od 9. do 11. nov. ameriški barvni film »STUJEC V SEDLU«.

»JADRAN« — KOČEVJE: 6. in 7. novembra ameriški barvni film »STRJE JEZEDEC«. Od 8. do 10. novembra ameriški barvni film »STREL ČAKA«.

ČRNOMLJA: 6. in 8. nov. amer. barvni film »PONI EXPRESS«. 8. in 9. nov. japonski barvni film »VRATA PEKLA«.

METLIKA: 6. in 7. nov. francoski film »ZENE SO NEVARNI«. 8. in 10. nov. franc. film »ALARM NA JUGU«.

KOSTANJEVA: 10. nov. angleški film »RAZDOJENO SRCE«. STRAZA: 8. in 10. nov. ameriški film »BARZANOVA JEZA«. ŽUŽEMBERK: 10. nov. angl. barvni film »MELBA«.

OBVESTILA

Zaradi priključitve okrajnega odbora Ljudske tehnike Kočevje k okrajni Ljubljana, pozivamo vse upravnike, učitelje, da prislojo o odnosno vplačajo svoje terjatve »Komisija za likvidacijo Okrajnega odbora Ljudske tehnike Kočevje. (Predsednik komisije je ing. Janez Kajfež, rudnik Kočevje.)

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO
V času od 26. okt. do 2. novembra je bilo rojenih 8 dečkov in 12 deklet.

Poročila sta se: Pejovič Miloslav, oficir JLA, in Avice Nives, vzgojiteljica, oba iz Novoga mesta.

Umrli sta: Križanič Andrej, delavec, 25 let, iz Briljana, in Barbovič upokojenec, 69 let, iz Novoga mesta.

GOTNA VAS

Umrli je Fomec Alojz, invalidski upokojenec, 56 let, iz Mihovca.

IZ NOVOMEŠKE RODOLJUBNE

Pretekli teden so se novomeški porodničarji rodili: Hočevar, Jožeta iz Grmovca, deklko, Kremenčič, Marija iz Sentjurta — deklko, Pečarič Marija iz Metlike — deklka, Rilop Kristina iz Kočevske Reke — deklko, Dimec Reka iz Gmajne — deklko, Kapš Marija iz Prečne — deklka, Lindič Frančiška iz Vidma — deklka, Vodopivec Tina iz Brezij — deklko, Korosec Štefka iz Jelš — deklko, Turk Antonija iz Brusnice — deklko, Lukež Jožeta z Vesle gore — deklko, Častnik Kristina iz Zilj — deklko, Novak Vera s Konca vasi — deklko, Bajuk Jozef iz Radovice — deklka, Črnič Marica iz Pravatine — deklko, Bahor Pepeja iz Breznika — deklko, Volč Marja iz Lokke vasi — deklko, Trtnik Marija iz Novoga mesta — deklka, Turk Jožeta z Gor. Težke vode — deklko, Petrič Ana iz Brune vasi — deklko, Metič Bernarda iz Sadinje vasi — deklko, Berkeš Cveta iz Kroljca vasi — deklka, Štangelj Štefka Vevče vasi — deklka, Štangelj Štefka iz Gotne vasi — deklka, Cimerman

Novomeške razglednice

Pripomočki za lepše lice mesta so seveda zelo različni, in ker se mesto res tako lepo obnavlja in urejuje, je prav, da tudi posamezni lastniki hiš postavijo na to več pažnje in prikažejo smisel za lepoto in privlačnost. Prav v središču mesta, v starodavni ulici Mej vr, ima hišico gospodinja Tina Bajdčeva. Hišica je zelo stara, baže izvirna še iz prvih mestnih hiš. Pravi, da je bila v njej nekoč v turških časih kavarna in gostilna, vsaj kleti kažejo na to. Vsa njena zidava je precej svojevrstna. Pri hišici je velik vrt, ki ga lastnica kljub že precej visokim letom, skrbno neguje. Cvetja je tam na pretek vse leto, od rane pomladi, do pozne jeseni. Hišica in vrt sta še edini ostanek omenjene ulice, ki je ostal tak kakršen je bil še pred morda nekaj sto-

Gledališko gostovanje v Metliki

31. oktobra so prišli v Metliko člani Studentskega eksperimentalnega gledališča v Zagrebu, ki so v proslavo petnajstletnice ustanovitve XIII. proletarske brigade »Rade Končar« uprizorili Tiemeyerjevo »Mladost pred sodiščem«. Polna dvorana hvaležnega občinstva je pozdravila drage goste, ki so kvaliteto podali presretno, tragično v zadnji vojni dozorela mladega rodu.

Novomeške razglednice

letji, le s to razliko, da na spodnjem koncu vrta danes ni več velike lope, oziroma nekakšne kleti in pa vodnjaka, ki je stal tam, kjer danes teče del ulice počez z brega. Vsak tujec in domačin se rad ozre na ta lepo gojeni vrt.

Nasprotna tej je slika na Zagrebški cesti. Nihi vhod v tamkajšnje brivnico, nihi vhod v kovačnico ni nihi malo privlačna. Na hiši, kjer je delavnica mestne kovačnice, je celo vzdignjena plošča Milana Pugijsu, slovenskemu književniku, po katerem ima ime ena novomeških ulic. Vendar kaže, da se za to nihiče ne zmeni. Sicer bodo hiše, ki stoje pred hotelom Kandija odstranjene zaradi nepreglednosti, vendar opazujemo to nemarnost že leta in leta. Z malo dobre volje bi se dalo oba vhoda vsaj za poleg uređiti, kar bi imelo poleg drugega tudi privlačnejši videz za ljudi, ki ukvarajo ustuge obrtnih delavnic, zlasti brivnice.

Novomeške razglednice

Ponovno je treba povedati, da iztepanje preprog in posteljnice skozi okna ni prav nič kulturno, čeprav tako menijo nekateri novomeške gospodinjke. Vžre ti na okno preprogo in jo hoče iztepati. Ko vidi, da prihajajo po cesti ljudje, se pa fletno nasloni na zvito preprogo in gleda na ulico ter počaka, da ljudje odidejo, potem pa brez naglice iztepe preprogo na ulico.

Novomeške razglednice

Novomeške razglednice so v pretekli teden v Zagrebu, ki so v proslavo petnajstletnice ustanovitve XIII. proletarske brigade »Rade Končar« uprizorili Tiemeyerjevo »Mladost pred sodiščem«. Polna dvorana hvaležnega občinstva je pozdravila drage goste, ki so kvaliteto podali presretno, tragično v zadnji vojni dozorela mladega rodu.

Svečana otvoritev teniških igrišč

Teniška igrišča na Lokci še danes privlačijo ljubitelje »brega športa«, čeprav uradno se niso bila odprta. Svečana otvoritev teniških igrišč je bila na občinski praznik Novoga mesta. Razaen številni gledalci so otvoritvi prisostvovali — tudi podpredsednik

ROKOMET POLOVICEN USPEH V ČRNOMLJU

V nedeljo 2. novembra je bilo v Črnomlju odigran prvenstveni kolo v malem rokometu med žensko ekipo Slovan iz Ljubljane in domačinkami ter moško ekipo Krim iz Ljubljane in domačim moštvom. Partizani Črnomlja je igralo okoli 400 gledalcev. Sodil je sodnik Mihajlovič iz Ljubljane.

SLOVAN LJUBLJANA : PARTIZAN ČRNOMLJA 3:1 (3:1) ženske

Ekipa Partizana je danes nastopila v zelo prijetnih postavah, igrala se tudi štiri pionirke. V začetku je zelo slabo kazalo, saj so igralke iz Ljubljane takoj prešle v vodstvo s 3:0, toda ko je stopila na igrišče Anica Zuničeva, rezultat pa je ostal neodločen 1:1 (4:6 in 6:3). Po tem srečanju sta se pomerila para Suhar-Mikec : Skulj-Medic. Zmagala sta slednja s 8:6. V prijateljskih dvobojih Suhar : Medic in Skulj : Mikec sta z zanesljivo igro zmagala gosta iz Ljubljane, ki spada v slovensko teniško elito.

PRIRODITOV KEGJAČEV

Okrajna kegjaška zveza Novo mesto priredi 10. novembra meddruštveno tekmovalje, na katerem bo sodelovalo preko 100 kegjačev iz vsega okraja. Tekmovalje bodo ženske in moške ekipe. Ekipa, ki bo zmagala, prejme v trajno last pokal.

Ocenjevalne vožnje kolesarjev in motoristov

V počastitev 40-letnice Oktobrske revolucije priredi 17. novembra Okrajna kolesarska in mopedistična zveza Novo mesto ocenjevalne vožnje. Sodelovala bodo vsa tovarna društva v okraju. Zmagovalna ekipa prejme lep pokal.

SD NOVO MESTO — OKRAJNI MOSTVENI SAHOVSKI PRAK

V počastitev občinskega praznika Novoga mesta je bil pretekli torkelj v Novem mestu odigran finalni sahovski dvoboj za okrajno mostveno prvenstvo. Srečali sta se ekipi, ki sta zmagali v svojih skupinah SD Črnomelj in SD Novo mesto. Dvoboj se je končal s tesno zmago novomeške ekipe, s rezultatom 4,5:3,5. Posamezni rezultati (prvoimenovalni so člani SD Novo mesto): Škerjil 0:1, Zabukovec 0:1, Miketič 1:0, Primož 1:0, Milerič 0:1, Bartolj 1:0, Kranjc remi, dr. Golež 1:0, Muštra 1:0, Bojanič 1:0, Vanovič remi, ing. Količ 1:0, Novak 1:0, Fink 1:0, Badjuk remi.

RAZPISANO JE PRVENSTVO NOVEGA MESTA

Sahovski društvo Novo mesto razpisuje turnir za prvenstvo posameznikov Novoga mesta v šahu za leto 1937. Pravico udeležbe imajo vsi člani SD Novo mesto. Sestanek vseh, ki mislijo igrati na letošnjem prvenstvu, bo v ponedeljek 10. novembra ob 12. uri v kavarni Metropol. Po odločitvi o igralnih dnevih, o času itd., bo zbrajanje parov, nato pa brzoturnir za prvenstvo Novoga mesta za nasec november.

ZAHVALA

Najiskreneje se zahvalujemo vsem, ki so sodelovali z namizno igro pri obisku našega nepozabnega moža in očeta

FRANCA SVAJGERJA iz Črnomlja 45

Posebno zahvalo smo dolžni pevskemu zboru, mestni godbi, gasilcem, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Družina Svajcer

PREKLETI

Verbič Ana, Regerča vas št. 6, izjavljam, da nisem plačnik za dolgovce, ki jih napravi moj mož Mirko Verbič, kovač, Regerča vas.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Perse Rudolf, sin delavca iz Novoga mesta, si je pri padu opekeli hrbet in desno roko. Kavosa Franc, poslovođa iz Stare cerkve, je padel z motorja in si pokodoval levo nogo. Zakrajšek Jože, mešar iz Trebnjega, je padel v kopalnico in si pokodoval glavo. Judež Jože, sin posestnika iz Sentjurta, je padel pod voz in si pokodoval desno nogo. Golobčič Anton, mizar iz Črnomlja, si je pri delu pokodoval prst leve roke. Kastelen Florjan, delavec iz Dolja, je kremen padel na prsti koš in desni kolter ju pokodoval. Vrtačnik Venčeslav, duhovnik iz Radovice si je z nožem pokodoval oba mezinca. Pavluša Franc, posestnik iz Gor. Stare vasi, je mlatnica pokodovala levo roko. Derganz Zvone, delavec iz Podgore, je padel s kolesa in si pokodoval obraz in levo roko. Sever Anton, krojar iz Senjca, je padel z motorja in si pokodoval levo koleno.

Gustav Guzej:

V srcu Sibirije

Irkutsk je danes veliko mesto. Središče osrednje Sibirije šteje okoli 800.000 prebivalcev. V njem je le malo valemestnega, prevladujejo nizka poslopja, zlasti na obrobju in ob bregovih reke Angare stoji pretežno sibirske lesene hiše, ki menda veliko bolj kot zidane varujejo ljudi pred strupenim zimskim mrazom.

Irkutsk — to je središče najbogatejšega sibirskega področja, so nam povedali že v Moskvi. Tu je življenje sicer v marsičem drugačno kot smo ga vajeni pri nas, vendar pa, kdor si predstavlja Sibirijo kot vedno zasneženo pokrajino, bo močno presenečen. Poleti je tu zelo vroče, pozimi pa tako hladno, da so letos februarja imeli kar 50°C pod ničlo.

žale na Bajkalskem jezeru se debele naslage ledu. Na jezeru smo še videli sledove železniškega tira. Pozimi namreč speljejo železnico kar čez 700 kilometrov dolgo in 60 km široko Bajkalsko jezero ter s tem prihranijo 400 km poti. Seveda je ta led tudi temu primerno debel. Letošnjega februarja so tu zaznamovali naj-

njen. V gozdovih živi mnoga divjačina, ki je drugod ne poznajo več. Poslednja leta so tu začeli gojiti sobolje, ki dajejo dragoceno krzno-soboljevino. Teh živalic prej ni bilo tu, oz. so bile tako redke, da je bil lov nanje prepovedan. Potem pa so začeli s široko akcijo. Za vsakega živega ujetega sobolja so plačali visoko

ba, da bi normalna zemlja rodila vse, kar človek potrebuje za prehrano. Celi štabi znanstvenikov se v Irkutsku ukvarjajo s problemom, kako bi čimbolj skrajšali dobo rasti, razen tega pa tudi, kako bi lahko gojili zelenjavo, ki jo ljudje v zimskem času še zlasti potrebujejo. V okolici Irkutska smo videli več kolhozov, ki se ukvarjajo s pridelovanjem povrtnine v steklenih paviljonih. Seveda jih morajo segreti. Zato jih največkrat postavijo ob kakšno industrijsko podjetje, ki ima tople odpadne vode.

Ko smo bili maja v Irkutsku, je bilo tam tako kot pri nas konec februarja, ko sneg skopni, v senci pa je še ostal. Nikjer ni bilo zelenja; v enem izmed takih vrtnarskih kolhozov, ki gojijo zelenjavo v steklenih plantažah, pa so dozorevali fižol, buče, kumare in krompir. Kot posebno specialiteto so nam ponudili kumare. Domačini so jih jedli kot pri nas jabolka. Pozneje smo videli, da tudi sicer jedo kumare brez kisa in olja, da jih samo narežejo in polijejo s smetano.

Ozime v teh krajih seveda ne poznajo, pač pa samo jaro pšenice. Še pred leti je bila Sibirija dežela, ki je morala uvažati pšenico iz evropskega dela Rusije. Kot so nam povedali v rajnskem sovjetu v Irkutsku, pa bo Sibirija kmalu imela žita za svoje potrebe dovolj. Vsako leto na novo iztrebijo več sto tisoč hektarov tajge, kjer v glavnem potem sejejo žita. Zato ni tujak nič čudnega, če je eno žitno polje 200, 300 ali 500 ha veliko. Tu je seveda treba vse opraviti s stroji, za kar skrbijo strojno traktorske postaje.

O tem in kako živijo v kolhozu pa prihodnjič.

- NAROCAJTE
- IN SIRITE
- DOLENJSKI LIST!

Kakor bo 4. oktober 1957 zapisan za vse večne čase kot mejnik nove dobe, ko sta sovjetska raketa in satelit odprla človeštvu vrata v novo obdobje znanosti in tehnike, tako bo 3. november 1957 eden izmed nepozabnih dni »novega sveta«: prvo živo bitje — pes — je poletelo z novim sovjetskim satelitom v zgornjo atmosfero 1500 kilometrov visoko. Drugi »sputnik« je šestkrat težji od prvega in oddaja še močnejše signale iz vsemirja. V to višino ga je izstrelil kolektiv sovjetskih znanstvenikov in ga posvetil 40-letnici Oktobrske socialistične revolucije

Skica rakete, ki je 4. oktobra ponela 900 km visoko prvo umetno luno. Temu prvemu umetnemu zemeljskemu spremljevalcu, ki je več kot mesec dni krožil okrog Zemlje, se je v nedeljo pridružil nov, veliko večji satelit, ki so ga prav tako izstrelili sovjetski znanstveniki, tokrat v počastitev 40-letnice Oktobrske revolucije.

MESTO V MESTU

Vsa Sibirija se zdaj izredno hitro razvija in za to so potrebni ljudje, strokovnjaki. V Irkutsku nas je presenetilo še nedokončano mesto študentov. Tu so internati, stanovanja, predavalnice univerzitetnega dela Irkutska. Kdor hoče študirati, dobi državno stipendijo 350 rubljev, po študiju pa ga dodelijo v službo, kjer je pač potreben.

Solski sistem je precej drugačen od našega. Osnovno šolo in gimnazijo tvori desetletka, potem pa lahko mlad človek takoj stopi na univerzo. V Irkutsku, pa tudi drugod v Sovjetski zvezi, smo srečavali inženirje, stare 22, 23 let. Solski sistem zlasti na univerzi teži k podrobni specializaciji, zato pa tudi te šole kar bruhajo mlade strokovnjake, ki so jim tudi krvavo potrebni.

ORJAK OB BAJKALSKEM JEZERU

Ce mesto Irkutsk nima kaj prida industrije, je pa celo področje prepleteno z velikimi industrijskimi podjetji — od bogatih rudnikov do tovarn aluminija in aluminijastih izdelkov. Že nekaj let preiskujejo geolozi zemljo; na terenu, kjer najdejo za izkoriščanje primerne rudnine, prej ali slej zraste novo mesto.

Tako smo bili v 200 km od Irkutsk oddaljenem mestu Angarsk. V pravem pomenu besede mesto sredi tajge. Leta 1952, so tam našli bogata ležišča boksita in začeli graditi mesto. Zdaj šteje čez 100.000 prebivalcev. Medtem ko je središče tega mesta precej evropsko, pa se ulice končujejo v tajgi. Če hodiš po glavnih magistralah tega mesta, se cesta nenadoma konča, na prej pa je samo pusta, dolgočasna tajga.

Za vso to industrijo grade zdaj zelo naglo energetske vi-re. Eno takih gradbišč smo videli tam, kjer se iz Bajkalskega jezera izteka reka Angara. Tu grade veliko hidrocentrale, ki bo še večja kot znani Dnjeprostroj.

Maja letos, ko smo si ogledovali to hidrocentrale, so le-

Neskončna žitna polja se razprostirajo danes tudi v Sibiriji

nizjo temperaturo —51°C, ki je jezero okovala v 3-4 m debel led. Ko se spomladi začne led tajati, spet poberejo železniške tise.

Zanimivo je, da pri gradnji te hidrocentrale pri mnogih delih zaposlene predvsem ženske. Tako so nam pripovedovali, da so vsa betonarska dela opravile ženske in da so z njimi bolj zadovoljni kot z moškimi. Tudi ob najhujšem mrazu delo ni zastalo.

Človek je tu marsikdaj presenečen, ko vidi na eni strani zelo razvita tehnična sredstva, moderne stroje, za človeka pa je bilo bolj malo storjenega.

BOGATI BAJKAL

Za Bajkalsko jezero pravijo, da je eno najlepših jezer na svetu. Svoje vode zbira iz pogorij, ki meje na Kitajsko in jih nato pošilja po reki Angari, Leni in ta Severnemu lednemu morju v naročje. Tu je še svet popolnoma nedotak-

odkupnino 1.000 rubljev. Te živali so spustili v kraje ob Bajkalu, kjer jih dotlej ni bilo. Zdaj kolhozi gojijo sobolje na velikih področjih.

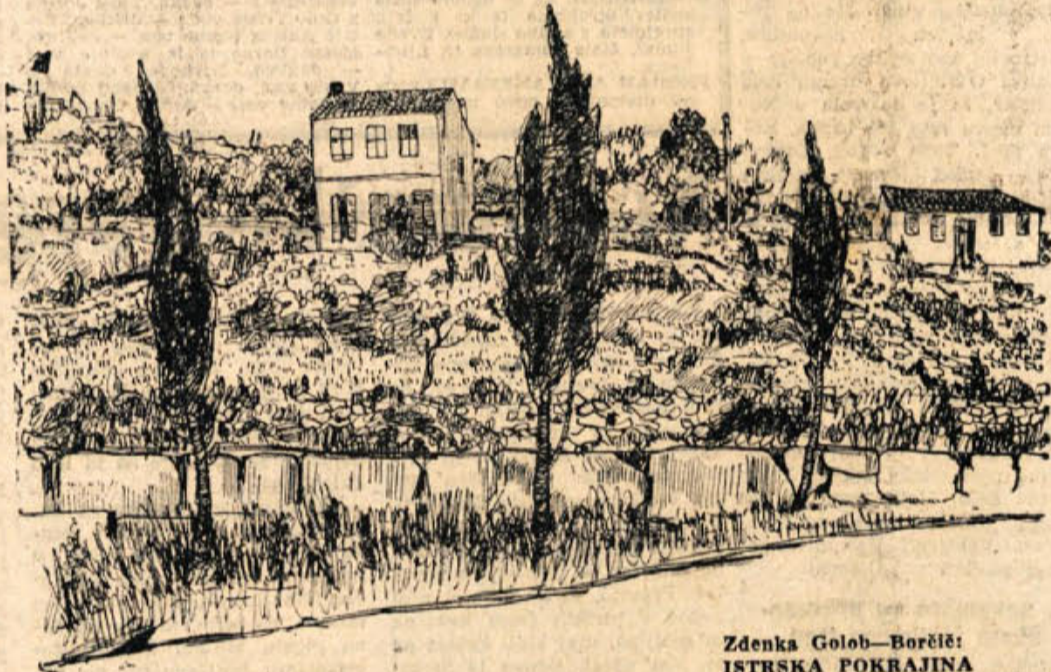
Razen lepe, bogate okolice pa je Bajkal znan tudi po bogatem ribolovu. Z ribištvom se ukvarjajo posebni kolhozi, ki imajo sicer nekaj zemlje, toda njihov glavni posel je ribolov.

PRISILITI ZEMLJO, DA BO VEČ DAJALA

Medtem ko je maja ob bregovih Angare in na Bajkalu ležal še več metrov debel led, pa so na obširnih področjih okoli Irkutsk že orali. Posebna težava tega področja je namreč, kako prehraniti vse stotisoce ljudi, ki živijo v mestih in večjih naseljih.

Pomlad se začne ob ugodnih prilikah maja in septembra zapade po navadi prvi sneg. Štirje meseci so prekrajka do-

Zdenka Golob—Borčič: ISTRSKA POKRAJINA

Amerika ima 171 milijonov prebivalcev

Po statističnih podatkih rojstev v zadnjih letih so ugotovili, da v ZDA vsako leto zraste število prebivalcev za tri milijone. Julija letos je imela Amerika 171 milijonov 200 tisoč prebivalcev.

NEKAJ OKROGLIH

APOTEKARSKA
Možak priteče ves zadihan v lekarno: »Oh, recept, ki sem vam ga včeraj dal, ni bil recept, ampak račun moje perice. Oprostite!«
»In to poveste šele sedaj, ko smo vam na ta recept že pripravili zdravilo!«

RESTAVRACIJSKA
»Tovariš natak, povejte mi, takole iskreno, kaj mi pripravite za našega jedilnika?«
»Zadnje čase gostje najmanj zabavljajo na dunajski zrezek.«

SATELITSKA
Profesorjeva hčerka je pozno zvečer prišla domov: »Joj, očka, videla sem satelit!«

GASILSKA
»Naše gasilsko društvo nujno potrebuje novo brizgalno. Pozivamo meščane, da nam s prostovoljnimi prispevki omogočijo nakup. V nasprotnem primeru bomo primorani prirediti koncert naše pihalne godbe.«

GRIPNA
Oštrja Vodotočiča pobara prijatelja: »Kako da si tako hitro prebolil gripo?«
»E, obiskala me je sanitarna inšpekcija pa sem se prepotil.«

POLITIČNA
»Dajte nam izjavo za radio,« so v Zapadni Nemčiji zaprosili novinarji diplomata, ki se je vrnil iz Jugoslavije, ki je bonnska vlada pret-gala stike z nami.
»To je prvič v zgodovini, da smo Nemci šli iz Jugoslavije, ne da bi nas kdo oodil.«

Brez besed...

Preizkušnja najboljših

Novomeški taborniki bodo v soboto in nedeljo počastili spomin Oktobrske revolucije z akcijo »Partizanski kurir«

V nedeljo, pravzaprav že v soboto popoldne, se bo okrog Novega mesta sklenil obroč tabornikov. Terenska igra, ki jo bodo izvedli v počastitev obletnice Oktobra, je tesno povezana s partizanskimi tradicijami in zahteva od mladih ljudi prav vse njihove duševne in telesne kvalitete. Že zgodaj zjutraj, takrat ko se noč ravno poslavlja, bosta iz mesta odšla dva kurirja z nalogo, da preneseta sporočila do prvih javk izven

obroča patrol, ki ju bodo pač skušale ujeti in najti pri njihju pisma. Kurirja se lahko preoblečeta, lahko izgineta iz mesta z vlakom, čolnom ali v vozu sena — zato pa imajo patrole na razpolago oddelke kolesarjev, signaliste, radijsko zvezo in »vohune«.

Kurirji, ki bodo čakali sporočila na javkah, in patrole bodo odšli iz mesta že v soboto popoldan. S seboj bodo dobili šotore in suho hrano. Prespa-

li bodo zunaj na prostem in na robovih mesta, kjer bodo morali dokazati tudi svoje znanje iz tehnike tabornjenja. Pravilna izolacija od tal in topla trenerka sta porok za dobro prenočevanje. Nevarnosti torej novembrska noč nima v največji meri, razumljivo pa je, da bodo sibejši in bolehnii člani lahko nastopili svoja mesta šele v nedeljo zjutraj, ko se prične glavna igra. Do takrat pa na svidenje in srečno! C. S.

Naduta nemška soldateska kar ne more pozabiti »svojih časov«, ko je teptala svobodo evropskih narodov. Na sestanku Rommelovih »Puštavskih podgan«, ki je bil lani v Dortmundu (Zah. Nemčija), je pevka Lale Andersen ob gromkem navdušenju in ob asistenci nekdanjega maršala Kesselringa in sedanjega generala Speidla zapela nemško soldaško popevko »Lili Marlen«.

Je mar čudno, da so zavedni Norvežani pričakali generala Speidla, ki je zdaj komandant kopenskih sil Atlantskega pakta, s kamenjem in grožnjami? Če so pozabili nekateri nekdanji zavezniki na Zahodu, da je Speidel med zadnjo vojno pobijal svobodoljubne Francoze, danes pa komandira pešadijo Angležev, Francozov, Dancev, Belcijev, Norvežanov in tako dalje, tega ne morejo pozabiti zavedni ljudje — tudi na Zahodu ne, kot smo brali v poročilih z Danske in Norveške. Po-seljivost ni koristna čednost...

„Dnevnik Anne Frank“

slavi po vsem svetu — nacisti pa delajo izgrede na predstavah

Več kot petdeset gledališč po svetu igra zdaj dramo »Dnevnik Anne Frank«, med njimi tudi ljubljanska Drama in Celjsko gledališče, ki je s tem delom gostovalo 3. novembra tudi v Novem mestu.

Annini je bilo julija 1942 trinajst let, ko se je njena družina z nekaterimi drugimi preganjanci Zidi skrila v neko hišo v starem delu Amsterdama. Petindvajset mesecev so se skrivali pred Gestapo, petindvajset mesecev je Anna pisala svoj dnevnik, nesmrtno pričevanje mladosti pod nacističnim jarmom, umetniški dokument o osmih preganjanih ljudeh, živčih v tesnem podstrešju. Gestapo jih je aretiraj 4. avgusta 1944. Anna Frank je umrla v nacističnem koncentracijskem taborišču Bergen-Belsen.

»Dnevnik« sta dramatizirala Frances Goddich in Albert Hackett in potem je »Dnevnik

Čudni zakoni
Ameriške zvezne države imajo pravico do lastne zakonodaje za nekatere notranje zadeve.

V Južni Karolini določa zakon, da ne sme noben moški v cerkev brez revolverja. V nekem mestu v državi Ohio je prepovedano jahati na oslu z večjo hitrostjo kot 6 km na uro. V Rockwillu določa zakon, da se zapre vsakega trgovca, ki je prijavil, da bo opustil svoj poklic, pa tega ni storil. V državi Connecticut plača moški kazen, če se spreha ali če sedi na javnem kraju z žensko, pa ni od nje oddaljen vsaj 15 cm.

Na dan so prišle tudi senčne strani: nacizem v glavih še ni mrtveč. O tem pričata tudi naslednji dve vesti:

V Linzu je prišlo v deželnem gledališču med predstavo »Dnevnik Anne Frank« do izgrediv, katere je povzročilo kakih trideset mladih ljudi, spričo česar je bila predstava za polure prekinjena.

Ze na začetku predstave je moral kriminalistični organ mriti tri študente, ki so ropotali s stoli. Ti trije so kasneje začeli topotati z nogami in z medklicki moliti predstavo. Kriminalistični organ jih je moral odstraniti iz dvorane. Pri tem je, kakor da so na to čakali, okrog 30 fantov zapustilo dvorano in skušalo v foyerju trem študentom pomagati.

Policija je prišla 16 fantov, starih 16 do 17 let in jih po zaslišanju izpustila.

To se je zgodilo v Avstriji. V zahodnonemškem mestu Bad Grundu na Spodnjem Saškem pa so ondodni nacisti vdrli na oder in skušali napasti igralce. Pri tem so kričali:

»Ne dovolimo, da bi nas kdorkoli prevzgaljal!«

Večina jih je za poroko
Na vprašanje, kaj si najbolj želijo, ki so ga zastavili v ZDA dekletom od 11 do 18 let, jih je več kot 94 odstotkov odgovorilo, da bi se rade poročile. Le tri odstotke je bilo med njimi takih, ki se želijo posvetiti tudi gospodinjstvu.

Policiji — babice
Policiji na Dunaju bodo morali obiskovati tečaj za babice, tako je odločil šef dunajske policije. Pokazalo se je namreč, da pri naglih, nepričakovanih porodih prvi prihitiijo v hišo policaji. Samo lani so prisostvovali in vsaj posredno pomagali pri več kot sto porodih. Sedaj pa se bodo za to pomoč tudi strokovno usposobili.

Fotografija 13-letne Anne Frank, ki je začela leta 1942 pisati svoj dnevnik in skrivališče v podstrešju ene izmed hiš v starem delu Amsterdama

Nacisti so se potem spopadli z ostalim delom občinstva. Naposled so jih obvladali. Predstavo so nadaljevali. »Dnevnik Anne Frank« nadaljuje zmagovito pot po svetovnih odrih. Tudi v Zahodni Nemčiji.

(Po Ljubljanskem dnevniku)

Novi naročniki našega lista:

- Starašiniš Marija — Otok
- Zaje Cirila — Krka
- Crnič Milka — Maribor
- Novak Fani — Novo mesto
- Stiplič Franc — Planina
- Plut Rozalija — Kravčevi vrh
- Državna osnovna šola — Jelsevec
- Cemas Angelca — Zilje
- Regina Franc — Podturn
- Unterweger Emilie — Graz
- Rodlič Ludvik — Ljubljana
- Gregorčič Ignac — Velika gora
- Kožamelj Anton — Maribor
- Mikec Alojz — Novo mesto
- Murn Alojz — Črmošnjice
- Balkovec Anica — Semič
- Vončina Antonija — Regentova vas
- Osnovna šola — Sinji vrh
- Zupančič Franc — Zagreb
- Gracelj Miha — Zg. Selnica ob Dravi
- Grom Miel — Cleveland
- Zgajnar Tone — Nemčija
- Dr. Gjurin Boris — Sent-jernej
- Jare Andrej — Ljubljana
- Komljanec Leopold — Malo Mrševo
- Jakša Andrej — Pribitje
- Cinkole Francka — Smarjeta
- Pilz Marija — Zagreb
- Fačini Osvald — Ivančna gorica
- Rodlič Ivan — Zadar
- Strgar Alojz — Bitolj
- Zupančič Franc — Novi Sad
- Schmidt Heinz — Nemčija